

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

شامل: متن قوانین - تصویبنامه ها - صورت مفصل مذاکرات مجلس شورای ملی - اخبار رسمی - فرامین - انتصابات - آئین نامه ها - بخش نامه ها - آگهی های رسمی و قانونی - سؤالات

سال پنجم - شماره ۱۲۸۸

صفحه ۴۷۷۷

شنبه ۱ مرداد ماه ۱۳۲۸

پیر: سید محمد شاهی

دوره یازدهم قانونگذاری

شماره مسلسل ۱۷۳۶

روزنامه بومیه

فهرست مندرجات

صورت مشروح مذاکرات صد و نود و چهارمین

جلسه دور یازدهم از صفحه ۱ تا ۱۴

آگهی های رسمی ۱۵

مذاکرات مجلس

جلسه ۱۹۴

صورت مشروح مذاکرات جلسه روز ۵ شنبه سی ام تیر ماه ۱۳۲۸

فهرست مطالب

- ۱ - تصویب صورت مشروح مجلس.
 - ۲ - بیانات قبل از دستور آقایان: مکی، معتمد دماوندی، دکتر بقائی و مین اسفندیاری.
 - ۳ - قرائت لایحه بهداری ورد فوریت آن.
 - ۴ - تقدیم لایحه اصلاح بودجه ژاندارمری و تصویب فوریت آن.
 - ۵ - تصویب لایحه الحاق دولت ایران با سازمان هوایی بین المللی.
 - ۶ - تصویب دو فوریت لایحه معافیت پارچه لباسی افسران از عوارض گمرکی.
 - ۷ - تصویب لایحه استخدام صاحب منصبان سوئدی شهربانی.
 - ۸ - معرفی معاون وزارت کشاورزی.
 - ۹ - طرح لایحه اصلاح قانون انتخابات.
 - ۱۰ - تقدیم لایحه قرارداد بازرگانی بین دولتی ایران و فرانسه.
- مجلس سه ساعت قبل از ظهر بریاست آقای رضا حکمت تشکیل گردید.

۱ - تصویب صورت مشروح مجلس

رئیس - نسبت بصورت جلسه پیش نظری نیست؟ آقای ارباب.

مهملی ارباب - مذاکراتی که در جلسه پیش بنده کردم اینکه هر صاحب سهمی را عرض کردم سر دست نوشته شده و جای دیگر که سلب اعتماد شده است نوشته شده است سبب اعتماد بنده است این جزئیات را خواهش میکنم اصلاح فرمائید.

رئیس - اصلاح میشود آقای دکتر بقائی.

دکتر بقائی - عرض میکنم در جلسه پیش هم صحبت شده بود که دولت حاضر نمیشود جواب

سؤالات را بدهد و طبق صریح آئین نامه دولت باید سر تکلیف بدهد جواب بدهد سؤالات بنده را دولت جواب نداده و الان هم مجلس خاتمه اش نزدیک است و فترت شروع میشود و با این ترتیب که دولت پشت گوش انداخته و حاضر نیست که توضیح بدهد این يك موضوع خیلی عجیبی است و من نمیدانم تکلیفش چه میشود.

رئیس - هر چند این مربوط بصورت جلسه بود ولی دولت تقاضا کرد. يك جلسه ای آقایان تخصیص بدهند که بایند جواب سؤال ها را بدهد ولی اگر

* مین مذاکرات مشروح یکصد و نود و چهارمین جلسه از یازدهمین دوره قانونگذاری

آقایان موافقت بکنند يك جلسه عصری....

دکتر بقائی - اینها مربوط سیاست خارجی کشور است ما نمیدانیم بکجا میخواهند مارا ببرند **رئیس** - خوب دولت حاضر است بکروز عصر که آقایان حاضر باشند دولت حاضر است جواب بدهد و اینکار انجام شود آقای شهاب خسروانی.

شهاب خسروانی - در جلسه گذشته عرض کردم راجع بموضوع هواییمانی بنده که مخبر کمیسیون راه هستم موضوعی که باید مورد توجه مقام ریاست قرار بگیرد تقاضای اداره هواییمانی است که در کنفرانس شیکاگو باید الحاق بشود بکنفرانس هواییمانی یعنی باید باین موضوع رأی گرفت....

رئیس - آن يك لایحه دیگری است که مربوط بالحاق هواییمانی بین المللی است و بعداً تکلیفش معین خواهد شد آقای دکتر متین دفتری.

دکتر متین دفتری - در این تبصره که بتصویب رسیده است غلط چاپ شده است کلمات قلمطی درش هست و این يك تبصره ای که راجع بتصویب نامه ها میشود نوشته این حکم شامل تصویب نامه های موضوع وضع مالیاتها، این متضمن وضع مالیاتها و تغییر قوانین استخدامی است.

رئیس - اصلاح میشود در خود قانون هم اصلاح شده است دیگر نظری بصورت مجلس نیست؟

امروز چند نفر از آقایان تقاضای نطق قبل از دستور کرده اند (گفته شد دستور، دستور)

مکی - اجازه میفرمائید آقایان؟

یمن اسفندیاری - آقای رئیس فرمودید که اجازه ها محفوظ است .

رئیس - در جلسه قبل هم گفته بودم اجازه ها محفوظ است ولی حالا يك موضوع جدیدی است .

یمن اسفندیاری - طبق آئین نامه

رئیس - آخر جلسه هم میشود بگذارید آخر جلسه .

مکی - آخر جلسه کسی نمیداند .

یمن اسفندیاری - بنده استدعا میکنم طبق آئین نامه اجازه بدهید .

رئیس - پس آقایان تمنی میکنم بطور اختصار بفرمائید بکارهای دیگر هم برسیم .

آزاد - آقای رئیس آن صورت جلسه قبل را بفرمائید بیاورند که خودتان طبق آن فرمودید اجازه ها محفوظ است .

رئیس - بله من خودم گفتم همان صورت محفوظ باشد ولی حالا آن نیست و امروز هم نویسی شده است باشد برای آخر جلسه حالا يك کارهای لازمی داریم .

مکی - صحبت مختصری است .

دکتر بقائی - مختصر است آقای .

۴ - بیانات قبل از دستور آقایان مکی ، معتمد و اوندی ، دکتر بقائی و یمن اسفندیاری

مکی - يك مطالبی است که بایستی عرض مجلس شورای ملی برسد (صحیح است) همه آقایان میدانند بنده تا بحال بعنوان نطق قبل از دستور نیامده ام اینجا صحبت کنم امروز هم که میخوام صحبت کنم يك عرایضی است که مربوط به آقایان نمایندگان است زیرا آقایان اگر توجه فرموده باشند بانك ملی در جواب بیاناتی که بنده با کمال نزاکت در مجلس کردم بمقام نماینده گي توهین کرده است و این تمام آقایان من خیال میکنم که اهانت شده بایستی جواب آقای ابتهاج که دیکتاتور بانك ملی ایران هستند بنحو احسن داده شود تا ایشان حالی شود که وکیل حکم دادستان را دارد ایشان میتوانند ادعای صادر کنند متهم باید از خودش دفاع کند بنده راجع بیانکلی مطالبی گفته ام ایشان بر داشته در جواب نوشته اند اگر چنین جمله ای را اینطور تفسیر کنند او را تعقیب میکردم طبق قوانین که ما در مجلس شورای ملی داریم وکیل مصونیت دارد در بیان عقیده اش هر چه را بخواهد بگوید (صحیح است - صحیح است) و آقای ابتهاج کوچکتر از آنست که بتواند با قوانین فعلی مملکت يك نماینده ای را تحت تعقیب قرار بدهد .

دکتر عابدی - اصلاً وکیل را بوجب بیاناتی که میکند نمیتوان تعقیب کرد وکیل غیر قابل تعقیب است مصونیت دارد غیر قابل تعرض است .

مکی - او نمیتواند با نماینده طرف شود وکیل آزادی عمل دارد ، آزادی بیان دارد در مجلس آنچه را که صلاح مملکت است باید پشت تریبون بیان کند (دکتر عابدی - غیر قابل تعرض است بمناسبت بیاناتی که میکند) وکیل بمناسبت بیاناتی که در مجلس میکند غیر قابل تعرض است حالا ایشان میگویند که چون اداره حقوقی ایشان جمله را اینطور تفسیر نکرده اگر نماینده این طور گفته بود او را تعقیب میکردم بنده ایشان میخوانم عرض کنم که ایشان و اداره حقوقیشان کوچکتر از آن هستند که در حال حاضر و با قوانین فعلی عده ای را

تحت تعقیب قرار بدهند ایشان اشتباه میکنند ایشان مستخدم بانك ملی ایران هستند نه مستخدم بانك شاهی (فولادوند - مگر بانك شاهی میتواند تحت تعقیب قرار بدهد ؟) آنجا یکتادرت خیلی زیادی پشتیبان بانك شاهی است و خیال میکنند آن قدرت بانك شاهی ... شاید هم اینطور باشد که تصور میکنند شاید آتقدرت پستی پاش هست و شاید هم در این تصور حق با او باشد عرض کنم دو نفر هستند که آزادی کامل دارند در مداخلات خودشان یکی وکیل دادگستری است در محاکم قضائی و جنائی هنگام دفاع از متهم (صحیح است) و یکی هم نماینده پارلمان در تمام دنیا هنگام ایراد نطق در پشت تریبون مجلس و در کمیسیون های مربوط بکارهای مجلس اینست که بعقیده بنده اینجا آقای ابتهاج دیکتاتور بانك ملی ایران خیلی کور خوانده اند قضیه را اونمیتوانند ، ایشان خیلی ناچیز تر و کوچکتر از آن هستند که بتوانند يك نماینده ای را تحت تعقیب قرار بدهند اما راجع به بیانات بنده ایشان جوابهایی دادند که من بوجب قانون ۱۳۲۱ نقره را فروخته و بخارج حمل کردم (آزاد - ۱۳ تیرماه ۱۳۱۰) اگر يك چنین قانونی وجود داشت بچه مناسبت ایشان در دوره ۱۴ قانونی بجلس آورند و آقای اردلان آن دفاع واقفاً محققان را در مجلس کردند و آن لایحه در مجلس دفن شد دفن لایحه در مجلس خود دلیل اینست که مجلس تصویب نکرده است فروش نقره را بخارج پس الان جرم کرده اند شایسته کرده اند

و قابل تعقیب هستند اما يك موضوع دیگری که بنده میخواستم عرض کنم که همه آقایان نمایندگان و تمام ملت ایران بآن توجه دارند موضوع نفت است امروز يك نامه ای بتاريخ صبح پنجشنبه ۳۰ تیرماه ۱۳۲۸ از طرف جناب آقای دکتر مصدق خطاب بتمام مجلس و آقایان نمایندگان بنده فرستادند و بنده قرائت میکنم که آقایان توجه بفرمائید صبح پنجشنبه ۳۰ تیرماه ۱۳۲۸ - آقایان نمایندگان دوره پانزدهم شما که باستناد قانون اینجانب ...

یمن اسفندیاری - قانون مجلس نه قانون اینجانب .

مکی - منظور قانون پیشنهادی ایشان است **یکی از نمایندگان** - بلندتر بفرمائید

مکی - شما که باستناد قانون اینجانب قرارداد قوام - سادچکف را رد کردید حق این بود که در موقع شور قرارداد ساعد - کس مرا بعنوان يك عضو مشاور در کمیسیونها دعوت میکردید (نورالدین امامی - مگر ایشان متخصص نفتند ؟) تا نظریات خود را اظهار و ثابت کنم که ضرر قرارداد داری از نظر مدت برای این ملت هزار درجه کمتر است - این کار را نتوانستید بکنید گله هم ندارم در صورتیکه باید بکنید اگر میتوانید درباره ماده واحده توضیح دهید که شش شلینگ حق الامتياز لیره مالا است که بشرح روز لیره کاغذی پرداخته میشود و کلاه کاغذی است چون از مضمون نامه آقای وزیر وزیر مالیه وقت وزیر دربار فعلی بکمیانی که جزو اسرار اداریست اطلاع ندارم و فعل واقفانهائی هم تا ۱۹۳۶ بین وزارت مالیه و کمیانی شده که قرارداد العاقبه در این باب سکوت کرده است بدا بحال شما ، اگر از درج این توضیح هم خودداری کنید . دکتر

محمد مصدق (اسلامی - نمایندگان باشراف باین رأی نمیدهند) (امیر تیمور - هیچ نماینده ای رأی نخواهد داد) **يك قسمت دیگر از عرایض بنده راجع ببانك صنعتی بود که باز در جواب عرایض بنده مطالبی نوشته شده بود بنده خطاب بآقایان وزرای کابینه آقای ساعد است ، در جواب بنده يك مطالبی رئیس بانك صنعتی روزنامه ها داده و يك مطالبی آقای مدیر کل راه آهن در روزنامه داده يك مطالبی هم آقای مدیر کل بانك ملی در روزنامه داده خطاب بنده دولت است ، طرف بنده دولت است آقایان اگر واقفانمناظور که نوشته اند و این نامه هارا بدولت هم داده اند ، اگر دولت قابل دفاع میدانست میآمد دفاع میکرد در مجلس طرف بنده دولت و وزیر دارائی وقت است که مسئول مالیه مملکت است بنده از دولت سؤال میکنم که بچه مناسبت اجازه میدهد مطالب غیرواری را که حتی خود دولت هم قبول ندارد و در هیئت دولت مطرح گردید و دینند وارد نیست اجازه داده اند که این آقایان مدیر کل بانك صنعتی و مدیر کل بانك ملی و مدیر کل راه آهن بعنوان مصاحبه و یا نامه سرگشاده و باعتراف دیگر بجا بدهند اگر وارد بود میخواستند بیایدند اینجا در مجلس هم بخوانند تا بنده هم جواب بدهم .**

یمن اسفندیاری - آن نامه آقای دکتر مصدق را ممکن است خدمت آقای رئیس تقدیم کنید .

مکی - بنده دیگر بیش از این وقت مجلس را نمیگیرم و نامه را هم خدمت آقای رئیس تقدیم میکنم **رئیس** - آقای معتمد دماوندی .

آزاد - آقای رئیس بنده هم درخواست کرده بودم در جلسه قبل هم فرمودید .

عتمد دماوندی - مطالبی که امروز بنده عرض آقایان نمایندگان میرسانم با آنکه سه میکنم خیلی باختصار و قبل از انقضای مدت و وقتیکه آئین نامه بن داده است تمام کنم ، دو تاست یکی موضوع صید و صیادی در بندر پهلوی و یکی هم موضوع شمری است که آقای یمن اسفندیاری درباره آن خواندند ایشان اینجا دریابان بیاناتی که منجر به پیش آمدهائی شد برای بنده این شعر را خواندند که

عشق نبود عاقبت تنگی بود .
بنده در مدت دوسال نماینده گي خودم در اینجا که افتخار همکاری آقایان را داشته ام میخوام مختصراً شرح حال خودم را بدهم که ببینم عیب و تنگ متوجه کیست ؟ آیا تنگ متوجه من است که با کمال صداقت برای مردم کار کرده ام و نه نهاد در راه انجام کارهایشان کارشکنی نکرده ام بلکه با کمال صداقت کارهایشان برخلاف آقای میخوام ببینم تنگ متوجه من است یا ایشان ؟ در تمام دوره نماینده گي در خانه من باز بوده است همشهریان عزیز من که میآمدند اینجا کارهایشان را با کمال افتخار چون خودم را نوکر آنها میدانستم انجام میدادم و اگر ربابه بشد میگویم بآنهائی هم که میآمدند واستطاعت برکشتن نداشتند از جیب خودم کمک میکردم زندگی من خیلی با زور و شن است و زندگی مختصری گذارم ، در این مدت این حقوقی هم کمیگیرم قسمت اعظمش را صرف مخارج تشریفات خودم و مراجه موکلین خودم میکنم امروز مقداری

زیاد مقروضم حالاً نمیخواهم بگویم آقایان قرض مرا بدهند ولی زندگی من باز است اگر یکدینار از روزی که وارد مجلس شده ام بزندگی من علاوه شده يك پایاسی سوءاستفاده کرده ام ارز گرفته ام رئیس مالیه بوزیر دارائی چپانده ام از وزیر عدلیه ۵۰ هزار تومان پول گرفته و سور و شام مفصل و اورا وزیر عدلیه کردم سابقه زندگی من را ببینید که اگر من یکشاهی اضافه گرفته ام و بسرمایه ام یکشاهی اضافه شده است مال آقایان ، مال هر کسی که میخواهد به بیند ، در سراسر ملت برای حوزه انتخابیه خود فعالیت کرده ام و الان يك شیفری بآقایان نمایندگان میدهم حوزه انتخابیه بنده ۶۰ الی ۷۰ هزار تومان مالیات میدهد بنده در این مدت دو سال تمام مالیاتهای را که مردم داده بودند پس دارم هشتصد هزار تومان در بودجه ۲۷ و ۲۸ تصویب شده است الان مشغول ساختن سد کنار بلوار هستند ۵۰۰ هزار تومان يك دبیرستان داریم میسازیم ۱۵۰ هزار تومان از آقای وزیر دارائی گرفتم برای ساختن سه دبستان یعنی در واقع مالیات ۱۰ سال را ، مردم بر گردانده ام ، در تمام گیلان یکنفر نیست که از من ناراضی مخصوصاً در حوزه انتخابیه من میخوام به بینم که آقای یمن اسفندیاری وقتی که میخواستند تشریف ببرید اروپا بنده امروز فقط يك مختصر عرض میکنم یکبار مطلب راجع بایشان دارم بنده وقتی میخواستم بروم اروپا آقای بهمنیار کراوات من را گرفت که ۳ هزار تومان پول هم پس گرفت ؟ باید ملاحظه کنید که رنگ متوجه کیست ؟ من افتخار میکنم که در راه دینم کشته شوم واقفان میکنم من هیچوقت رنگ نداشته ام ، رنگ چه رنگ را بیایند رسیدگی کنیم برای يك جوانیکه با کمال شهادت آمده خدمت کرد ، بمملکت عاقبت بارنگ باید از این مجلس بیرون برود ؟ ؟

رئیس - گفته شده مطابق آئین نامه مطالب خیلی مهمی اگر باشد ...

دماوندی - مهمتر از این چه میشود جناب آقای رئیس ببینید چه ظلمی بنده شده من آئینده ای در این مملکت دارم اگر آقای یمن اسفندیاری در خارج ده تا توی گوش من میزد من بابشان حرفی نمیزدم اجازه ندهید در این آخر عمر مجلس يك تنگی متوجه سر نوشت من شود ، بنده همیشه در سفارتخانه ها دعوت داشتم ولی با سفارتخانه های خارجی نگذاشته ام و با کمال شهادت هر وقت هم پیش آمده است با خارجها جنگیده ام این آقای ساعد شاهدهند تنها کسی که در شمال علیه روسها علیه نفت جنگید من بودم جگر شیر میخوام آقا در آن موقعی که تمام سربزه های خارجی آنجا بود آن وقت که تمام شخصیت های ما سلامتی خارجها میتوشیدند يك تنه بادست خالی ، نه دولتی و نه ملتی واقفاً باید گفت نه زاندرامی نه سربزه ای نه سر بازی چه رنگ داشتم چرا متوجه من رنگ میکنید چه رنگی دارم ؟ هر روز میگویم فلان شاهزاده پهلوی من است مهمان من است یا فلان کس در خانه من دائماً تلفن میکند و یا راجع بانتخابات تلفن میکند که وزیر کشور پهلوی من نشسته است آقای فرماندار باید فلان

کار را بکنید تمام اینها دلایل دارد و من بتفصیل در تمام جلسات خواهد گفت مگر اینکه ثابت شود که من رنگ دارم ، این مطلب را اینجا تمام میکنم و مطلب دیگر من راجع بامور صیادی است بندر پهلوی آقا مردم فقیری دارد عرض میکنم آقای وزیر راه تشریف ندارند ولی میتوانم از وجود جناب آقای فهیمی و آقای دکتر اقبال استفاده کنم سال گذشته عرض کنم اداره بندر و شيلات و مستخدمین محل اختلاف نظری پیدا کردند و ما با اینکه با شيلات مبارزه کردیم بعد از چند سال يك آئین نامه ای گذرانده ایم که بصیادان جواز داده شود حال جواز داده نشده و امر صید را مختل کردند بنده خواستم از آقای وزیر دارائی خواهش کنم که الان که فصل صید شروع شده یعنی چون از اوایل مهرماه شروع میشود قبل از فصل صید باید این پنج هزار نفر را جابجا میکنند باید با آنها جواز بدهد که آنها کارشان را بکنند باید يك کاری شود که باز مثل سال گذشته یکمده ای محروم نشوند و باهالی بیچاره آنجا که بدون کوچکترین وسایل زندگی هستند کمکی شود ، استدعا میکنم آقای وزیر دارائی و سایر آقایان هم يك توجه مخصوصی بفرمائید دستور بدهند از الان کمیسیون صیادی تشکیل شود و با امور صیادان که تقریباً ۶۰۵ هزار نفر هستند رسیدگی شود و قبل از شروع صید کارهایشان دوباره شود و این عده زیاد مردم که تنها وسیله اعاشه شان صید ماهی است و چشمشان بدریاست و باید در عرض این سه چهار ماه زندگی یکسال خودشان را از دریا تأمین کنند باز اینها مثل سال گذشته دچار هرج و مرج نشوند که ندانند چکار باید بکنند از الان تمام اینها گرفتار آورده و مقروض و بیچاره هستند و الان هم تمام آنها منتظر هستند این بود عرایض من **باتمنا قلمچ** - روزه را هم باطل کردی .

رئیس - آقای دکتر بقائی .

دکتر بقائی - بنده از همکاران محترم معذرت میخوام که باز هم یکدفعه دیگر قبل از دستور عرایض حضور آقایان عرض میکنم ولی چاره ای جز این نطق قبل از دستور برای بنده نبود همانطور که آقایان اطلاع دارند الان متجاوز از دو ماه است که من تقاضای اجازه انتشار يك روزنامه ای را کرده ام و باوجود توضیحاتیکه در مجلس داده شد و وعده دادند که بعد از تصویب بودجه این قضیه تمام شود و همانطور که آقایان خاطرشان هست معذرت هنوز هیچ اقدامی نشده و همانطور که کراراً عرض آقایان رسانده ام و تا آخر مجلس هم هیچ اقدامی نخواهد شد و بنده یکنفر وکیل اقلیت نماینده مجلس در این مملکت پر از آزادی و عدالت اجتماعی حق ندارم روزنامه بنویسم مطابق قانون ، همان قانونی که بر طبق آن شش نفر از کلای مجلس مشغول نوشتن روزنامه هستند این را بنده باز هم تکرار میکنم برای اینکه ثبت در تاریخ بشود و بدانند که ما در چه دوره ای داریم زندگی میکنیم شش نفر از نمایندگان مجلس دارند میتویسند طبق يك قانونی که من طبق همان قانون نمیتوانم روزنامه بنویسم و با اینکه مجبورم از حوصه آقایان سره استفاده بکنم و عرایض خودم را قبل از دستور عرض مجلس و ملت ایران برسانم موضوع دیگری که میخواستم عرض کنم این بود که میخواستم از پشت این تریبون در مقابل

از حضور اعلیحضرت همایونی برای يك هفت جدیدی که فرموده اند از حضورشان تشکر کنم آقایان محترم اگر خاطرشان باشد در چند جلسه قبل بنده راجع بظلم عجیبی که نسبت بیک افسر با شرافت و باشاهتی شده بود عرایضی کردم خدمت آقایان و گفتم که این شخص را چون از روی وجدان و شرافت رأی داده بودم محکومش کردند بدوسال حبس و از اینجا از پیشگاه اعلیحضرت همایونی استدعا کردم که بوضع اورسیدگی کنند ، روز جمعه گذشته برای اولین مرتبه در مردم بنده این آقای سرهنگ بزاد امید را دیدم که آمد منزل من برای دیدن من ، من تا آنوقت هم ندیده بودم از آنوقت تا حالا هم دوم مرتبه دیدم ضمناً این موضوع را هم بنده اطلاع پیدا کردم که پیش از اینکه بنده این صحبت را در مجلس بکنم اعلیحضرت همایونی دستور داده بودند خودشان که بوضعیت این شخص رسیدگی شود البته بنده از این جریان اطلاع نداشتم ولی در هر صورت عملی که شده است اینست که اعلیحضرت همایونی این افسر رشید باشراف را عفو فرمودند و حالا آزاد است ولی میخوام آن تقاضائیکه از پیشگاه ایشان کردم دوباره از همینجا تکرار کنم که استدعا کنم دستور بفرمائید بیرونه این شخص را در پیشگاه ایشان ببرند خودشان صرف وقت بکنند و مخصوصاً باین بیرونه رسیدگی فرمائید برای اینکه این شخص حالا که بیرون آمده شخصیکه بعد از ۲۵ - ۳ سال خدمت در ارتش و دارای يك دینار پول يك وجب زمین هیچ نوع سرمایه هیچ اندوخته نیست هیچ کار نمیتواند بکنند و این اصلاً و واقفاً نظامی است یکنفر نظامی بسیار با شرفی است و من استدعا میکنم از حضور اعلیحضرت همایونی دستور بدهند بیرونه را بچند حضور خودشان و خودشان رسیدگی کنند يك موضوع دیگری که میخواستم توجه آقایان نمایندگان راجع بکنم این است که اگر بغاظر داشته باشید در چند هفته قبل بنده در يك جلسه سری يك سؤالاتی از دولت کردم سؤالات بنده البته راجع بسیاست خارجی بود قسمت عده اش و با اینکه بنده نخواستم اینها را در جلسه علنی طرح کنم ۱۰ دوازده روز گذشت دولت هیچ بروی خودش نیارود من عیناً این سؤالات را کتباً از پشت این تریبون دادم بمقام ریاست که بدولت بدهند و هنوز دولت برای جواب این سؤالات حاضر نشده است آقایان خواهش میکنم باین قسمت توجه بفرمائید دولت برای جواب حاضر نشده بنده فقط سر بسته میگویم که دولت ایران دارد با استتار و بدون اینکه بشنایند کان مجلس بگوید و نظر بخواهد دارد ما را بيك سیاستهایی میکشاند دارد بيك بلوکهای میکشاند من نمیدانم مشاورین این دولتها کیه هستند این بلوکها را کیه درست میکنند ؟ ؟ کی اینها دستود میدهد در مقابل چه بازاری ما با این سیاستها میخوانند بکشاند من بیش از این زحمتی نمیدم ولی تقاضا میکنم که آقایان محترم این چند روزی که باخر عمر مجلس باقی مانده یا من کمک کنند دولت باید بیاید سیاستش را روشن بکند دولت نوکر ملت است نوکر نمایندگان مجلس است دولت از پیش خودش حق ندارد بیکرویه سیاسی اتخاذ بکند بدون اینکه مجلس شورای ملی تصویب کرده باشد بنده از این جا اعلام میکنم که ملت ایران بهیچوجه پشتیبانی از این سیاست استتار دولت نخواهد کرد برای اینکه آقایان همینطور که دیدید نفت را بمقت داد این دولت سیاستمان را هم دارند میدهند در مقابل

تحت تعقیب قرار بدهند ایشان اشتباه میکنند ایشان مستخدم بانک ملی ایران هستند نه مستخدم بانک شاهی (فولادوند - مگر بانک شاهی میتواند تحت تعقیب قرار بدهد ؟) آنجا یکقدرت خیلی زیادی پشتیبان بانک شاهی است وخیال میکنند آن قدرت بانک شاهی ... شاید هم اینطور باشد که تصور میکنند شاید آنقدرت پشتی باش هست و شاید هم در این تصور حق با او باشد عرض کنم دو نفر هستند که آزادی کامل دارند درمداخلات خودشان یکی وکیل دادگستری است درمحاکم قضائی وجنائی هنگام دفاع از متهم (صحیح است) و یکی هم نماینده پارلمان در تمام دنیا هنگام ایراد نطق در پشت تریبون مجلس و در کمیسیون های مربوط بکارهای مجلس اینست که بقیه بنده اینجا آقای ابتهاج دیکتاتوربانک ملی ایران خیلی کورخوانده اند قضیه را نمیتوانند ، ایشان خیلی ناچیز تر و کوچکتر از آن هستند که بتوانند یک نماینده ای را تحت تعقیب قرار بدهند اما راجع به بیانات بنده ایشان جوابهایی دادند که من بموجب قانون ۱۳۲۱ نقره را فروخته وبخارج حمل کردم (آزاد - ۱۳ تیرماه ۱۳۱۰) اگر یک چنین قانونی وجود داشت بچه مناسبت ایشان در دوره ۱۴ قانونی بمجلس آوردند و آقای اردلان آن دفاع واقعاً محققانه را در مجلس کردند و آن لایحه درمجلس دفن شد دفن لایحه در مجلس خود دلیل اینست که مجلس تصویب نکرده است فروش نقره را بخارج پس الان جرم کرده اندخیانت کرده اند

و قابل تعقیب هستند اما یک موضوع دیگری که بنده میخواستم عرض کنم که همه آقایان نمایندگان و تمام ملت ایران بآن توجه دارند موضوع نفت است امروز یک نامه ای بتاريخ صبح پنجشنبه ۳۰ تیرماه ۱۳۲۸ از طرف جناب آقای دکتر مصدق خطاب بتمام مجلس و آقایان نمایندگان بنده فرستادند و بنده قرائت میکنم که آقایان توجه بفرمایند صبح پنجشنبه ۳۰ تیرماه ۱۳۲۸ - آقایان نمایندگان دوره پانزدهم شما که باستناد قانون اینجانب ...

یمین اسفندیاری - قانون مجلس نه قانون اینجانب .

مکی - منظور قانون پیشنهادی ایشان است **یکی از نمایندگان** - بلندتر بفرمائید **مکی** - شما که باستناد قانون اینجانب قرارداد قوام - سادچیکف را رد کردید حق این بود که در موقع شور قرارداد ساعد - کس مرا بعنوان یک عضو مشاور در کمیسیونها دعوت میکردید (نورالدین امامی - مگر ایشان متخصص نفتند ؟) تا نظریات خود را اظهار و ثابت کنم که ضرر قرارداد داری از نظر مدت برای این ملت هزاردرجه کمتر است - این کار را نتوانستید بکنید کله هم ندارم در صورتیکه باید بگذرد اگر میتوانید در باره ماده واحده توضیح دهید که شش شلنگ حق الامتیا لیره مالا است که بشرح روز لیره کاغذی پرداخته میشودیا کلاه کاغذی است چون از مضمون نامه آقای وزیر وزیر مالیه وقت ووزیر دربار فعلی بکمیانی که جزو اسرار اداریست اطلاع ندارم و فعل و انفعالهائی هم در ۱۹۳۶ بین وزارت مالیه و کمیانی شده که قرارداد العاقبه در این باب سکوت کرده است بنا بحال شما ، اگر از درج این توضیح هم خودداری کنید . دکتر

یمین اسفندیاری - آقای رئیس فرمودید که اجازه ما محفوظ است .
رئیس - در جلسه قبل هم گفته بودم اجازه ما محفوظ است ولی حالا یک موضوع جدیدی است .
یمین اسفندیاری - طبق آئین نامه
رئیس - آخر جلسه هم میشود بگذارد آخر جلسه .
مکی - آخر جلسه کسی نمیانند .
یمین اسفندیاری - بنده استدعا میکنم طبق آئین نامه اجازه بدهید .

رئیس - پس آقایان تمنی میکنم بطور اختصار بفرمائید بکارهای دیگر هم برسیم .
آزاد - آقای رئیس آن صورت جلسه قبل را بفرمائید یاورند که خودتان طبق آن فرمودید اجازه ما محفوظ است .
رئیس - بله من خودم گفتم همان صورت محفوظ باشد ولی حالا آن نیست و امروز هم اسم نویسی شده است باشد برای آخر جلسه حالا یک کارهای لازمی داریم .
مکی - صحبت مختصری است .
دکتر بقائی - مختصر است آقای .
رئیس - بفرمائید .

۲ - بیانات بل از دستور آقایان : مکی ، معتمد دماوندی ، دکتر بقائی و یمین اسفندیاری

مکی - یک مطالبی است که بایستی بعرض مجلس شورای ملی برسد (صحیح است) همه آقایان میدانند بنده تا بحال بعنوان نطق قبل از دستور نیامده ام اینجا صحبت کنم امروز هم که میخوام صحبت کنم یک عرایضی است که مربوط به همه آقایان نمایندگان است زیرا آقایان اگر توجه فرموده باشند بانک ملی در جواب بیاناتی که بنده با کمال نزاکت در مجلس کردم بمقام نماینده گی توهین کرده است و این بتمام آقایان من خیال میکنم که اهانت شده بایستی جواب آقای ابتهاج که دیکتاتور بانک ملی ایران هستند بنحو احسن داده شود تا ایشان حالی شود که وکیل حکم دادستان را دارد ایشان میتوانند اعدانامه صادر کنند متهم باید از خودش دفاع کند بنده راجع بیانکملی مطالبی گفته ام ایشان بر داشته در جواب نوشته اند اگر چنین جمله ای را اینطور نمیتوانستند او را تعقیب میکردم طبق قوانین که ما در مجلس شورای ملی داریم وکیل مصونیت دارد در بیان عقیده اش هر چه را بخواهد بگوید (صحیح است - صحیح است) و آقای ابتهاج کوچکتر از آنست که بتواند با قوانین فعلی مملکت یک نماینده ای را تحت تعقیب قرار بدهد .

دکتر عابدی - اصلاً وکیل را بموجب بیاناتی که میکند نمیتوان تعقیب کرد وکیل غیر قابل تعقیب است مصونیت دارد ، غیر قابل تعرض است .
مکی - او نمیتواند با نماینده طرف شود وکیل آزادی عمل دارد ، آزادی بیان دارد در مجلس آنچه را که صلاح مملکت است باید پشت تریبون بیان کند (دکتر عابدی - غیر قابل تعرض است بمناسبت بیاناتی که میکند) وکیل بمناسبت بیاناتی که در مجلس میکند غیر قابل تعرض است حالا ایشان میکنند که چون اداره حقوقی ایشان جمله را اینطور تفسیر نکرده اگر نماینده این طور گفته بود او را تعقیب میکردم بنده ایشان میخواستم عرض کنم که ایشان اداره حقوقشان کوچکتر از آن هستند که در حال حاضر و با قوانین فعلی عهده ای را

زیاد مقروضه حالاً نمیخواهم بگویم آقایان قرض مرا بدهند ولی زندگی من باز است اگر یکدینار از روزی که وارد مجلس شده ام بزندگی من علاوه شده یک پایاسی سوعاستفاده کرده ام ارز گرفته ام رئیس مالیه بوزیر دارائی چپانده ام از وزیر عدلیه ۵۰ هزار تومان پول گرفته و سور و شام مفصل و اورا وزیر عدلیه کردم سابقه زندگی من را ببینید که اگر من یکشاهی اضافه گرفته ام و بسرمایه ام یکشاهی اضافه شده است مال آقایان ، مال هر کسی که میخواهد به بند ، در سراسر ملت برای حوزه انتخابیه خود فعالیت کرده ام و الان یک شیفری با آقایان نمایندگان میدهم حوزه انتخابیه بنده ۶۰ الی ۷۰ هزار تومان مالیات میدهم بنده در این مدت دو سال تمام مالیاتهای را که مردم داده بودند پس دادم هشتصد هزار تومان در بودجه ۲۷ و ۲۸ تصویب شده است الان مشغول ساختن سد کنار بلوار هستند ۵۰۰ هزار تومان یک دبیرستان داریم مسازیم ۱۵۰ هزار تومان از آقای وزیر دارائی گرفتیم برای ساختن سه دبستان یعنی در واقع مالیات ۱۰ سال را به مردم برگردانده ام ، در تمام گیلان یک نفر نیست که از من ناراضی مخصوصاً در حوزه انتخابیه من میخوام به بینم که آقای یمین اسفندیاری وقتی که میخواستید تشریف بپیرید اروپا بنده امروز فقط یک مختصر عرض میکنم یکبار مطلب راجع بایشان دارم بنده وقتی میخواستم بروم اروپا آقای بهمنیار کراوات من را گرفت که ۳ هزار تومان پول هم پس گرفت ؟ باید ملاحظه کنید که رنگ متوجه کیست ؟ .. من افتخار میکنم که در راه دینم کشته شوم و افتخار میکنم من هیچوقت رنگ نداشته ام ، رنگ چه رنگ را بیایید رسیدگی کنیم برای یک جوانیکه با کمان شهادت آمده خدمت کرد . بمملکت عاقبت بارنگ باید از این مجلس بیرون برود ؟ ..

رئیس - گفته شده مطابق آئین نامه مطالب خیلی مهمی اگر باشد ...

دماوندی - مهتر از این چه میشود جناب آقای رئیس ببینید چه ظلمی بنده شده من آینه ای در این مملکت دارم اگر آقای یمین اسفندیاری در خارج ده تاتوی گوش من میزد من بایشان حرفی نمیزدم اجازه ندهید در این آخر عمر مجلس یک ننکی متوجه سرنوشت من شود ، بنده همیشه در سفارتخانه ها دعوت داشتم ولی با سفارتخانه های خارجی نگذاشته ام و با کمال شهادت هر وقت هم پیش آمده است با خارجیها چنگیده ام این آقای ساعد شاهدهند تنها کسی که در شمال علیه روسها علیه نفت جنکید من بودم جگر شیر میخواست آقا در آن موقعی که تمام سربزه های خارجی میخواستند منو شمشیر تمام شخصیت های ما بسلاطتی خارجیها منوشیدند یک تنه بادست خالی . نه ولتی و نه ملتی واقعاً باید گفت نه زاندامی نه سربزه ای نه سر بازی چه رنگ داشتم چرا متوجه من رنگ میکنید چه رنگی دارم ؟ دزدی کرده ام ارز گرفته ام ؟ . این من بودم که هر روز میگویم فلان شاهزاده پهلوی من است مهمان من است یا فلان کس درخانه من دائماً تلفن میکند و یا راجع بانقلابات تلفن میکند که وزیر کشور پهلوی من نشسته است آقای فرماندار باید فلان

کار را بکنید تمام اینها دلایل دارد و من بتفصیل در تمام جلسات خواهد گفت مگر اینکه ثابت شود که من رنگ دارم ، این مطلب را باینجا تمام میکنم و مطلب دیگر من راجع بامور صیادی است بندری پهلوی آقا مردم فقیری دارد عرض میکنم آقای وزیر راه تشریف ندارند ولی میتوانم از وجود جناب آقای فهیمی و آقای دکتر اقبال استفاده کنم سال گذشته عرض کنم اداره بندر و شیلات و مستخدمین محل اختلاف نظری پیدا کردند و ما با اینکه با شیلات مبارزه کردیم بعد از چند سال یک آئین نامه ای گذرانده ایم که بصیادان جواز داده شود حال جواز داده نشده و امر صید را مختل کردند بنده خواستم از آقای وزیر دارائی خواهش کنم که الان که فصل صید شروع شده یعنی چون از اوایل مهرماه شروع میشود قبل از فصل صید باید این پنجه را نفر را جابجا میکنند باید بآنها جواز بدهد که آنها کارشان را بکنند باید یک کاری شود که بازمثل سال گذشته یکمده ای محروم نشوند و باهالی بیچاره آنجا که بدون کوچکترین وسایل زندگی هستند کمکی شود ، استدعا میکنم آقای وزیر دارائی و سایر آقایان هم یک توجه مخصوصی بفرمایند دستور بدهند از الان کمیسیون صیادی تشکیل شود و بامور صیادان که تقریباً ۶۰۰ هزار نفر هستند رسیدگی شود و قبل از شروع صید کارهایشان دوبراه شود و این عده زیاد مردم که تنها وسیله اعاشه شان صید ماهی است و چشمشان بدریاست و باید در عرض این سه چهار ماه زندگی یکسال خودشان را از دریا تأمین کنند باز اینها مثل سال گذشته دچار هرج و مرج نشوند که ندانند چکار باید بکنند از الان تمام اینها گرفتار و آورده و مقروض و بیچاره هستند و الان هم تمام آنها منتظر هستند این بود عرایض من

باتماقلیچ - روزه را هم باطل کردی .
رئیس - آقای دکتر بقائی .

دکتر بقائی - بنده از همکاران محترم معذرت میخوام که باز هم بگذرم دیگر قبل از دستور عرضی حضور آقایان عرض میکنم ولی چاره ای جز این نطق قبل از دستور برای بنده نبود همانطور که آقایان اطلاع دارند الان متجاوز از دو ماه است که من تقاضای اجازه انتشار یک روزنامه ای را کرده ام و باوجود توضیحاتیکه درمجلس داده شد و وعده دادند که بعد از تصویب بودجه این قضیه تمام شود و همانطور که آقایان خاطرشان هست معذرتکنم هنوز هیچ اقدامی نشده و همانطور که کراراً عرض آقایان رسانده ام و تا آخر مجلس هم هیچ اقدامی نخواهد شد و بنده یک نفر وکیل اقلیت نماینده مجلس در این مملکت پر از آزادی و عدالت اجتماعی حق ندارم روزنامه بنویسم مطابق قانون ، همان قانونی که برطبق آن شش نفر از کلاهی مجلس مشغول نوشتن روزنامه هستند این را بنده باز هم تکرار میکنم برای اینکه ثبت در تاریخ بشود و بدانند که ما در چه دوره ای داریم زندگی میکنیم شش نفر از نمایندگان مجلس دارند مینویسند طبق یک قانونی که من طبق همان قانون نمیتوانم روزنامه بنویسم و اینجهت مجبورم از حوصله آقایان سرء استفاده بکنم و عرایض خودم را قبل از دستور بعرض مجلس و ملت ایران برسانم موضوع دیگری که میخواستم عرض کنم این بود که میخواستم از پشت این تریبون

از حضور اعلیحضرت همایونی برای یک عفو جدیدیکه فرموده اند از حضورشان تشکر کنم آقایان محترم اگر خاطرشان باشد در چند جلسه قبل بنده راجع بظلم عجیبی که نسبت بیک افسر باشرافت و باشهامتی شده بود عرایضی کردم خدمت آقایان و گفتم که این شخص را چون از روی وجدان و شرافت رأی داده بود محکومش کردند بدو سال حبس و از اینجا زبیشگاه اعلیحضرت همایونی استدعا کردم که بوضع اوزریدگی کنند . روز جمعه گذشته برای اولین مرتبه در عمر بنده این آقای سرهنک بزرگ امید را دیدم که آمد منزل من برای دیدن من ، من تا آنوقت هم ندیده بودم از آنوقت تا حالا هم دومرتبه دیدم ضمناً این موضوع را هم بنده اطلاع پیدا کردم که بیش از اینکه بنده این صحبت را در مجلس بکنم اعلیحضرت همایونی دستور داده بودند خودشان که بوضعیت این شخص رسیدگی شود البته بنده از این جریان اطلاع نداشتم ولی در هر صورت عملی که شده است اینست که اعلیحضرت همایونی این افسر رشید با شرف را عفو فرمودند و حالا آزاد است ولی میخوام آن تقاضائیکه از پیشگاه ایشان کردم دوباره از همینجا تکرار کنم که استدعا کنم دستور بفرمایند بیرونده این شخص را در پیشگاه ایشان بیرون خودشان صرف وقت بکنند مخصوصاً باین بیرونده رسیدگی فرمایند برای اینکه این شخص حالا که بیرون آمده شخصیکه بعد از ۲۵ - ۳ سال خدمت در ارتش و دارای یک دینار پول یک جز زمین هیچ نوع سرمایه هیچ اندوخته نیست هیچ کار نمیتواند بکنند و این اصلاً و واقعاً نظامی است یک نفر نظامی بسیار با شرفی است و من استدعا میکنم از حضور اعلیحضرت همایونی دستور بدهند بیرونده را بید بخورود خودشان و خودشان رسیدگی کنند یک موضوع دیگری که میخواستم توجه آقایان نمایندگان راجع کنم این است که اگر بخاطر داشته باشید در چند هفته قبل بنده در یک جلسه سری یک سوالاتی از دولت کردم سوالات بنده البته راجع بسیاست خارجی بود قسمت عمده اش و باینجهت بنده نخواستم اینها را در جلسه علنی طرح کنم ۱۰ دوازده روز گذشت دولت هیچ بروی خودش نیارود من عیناً این سوالات را کتباً از پشت این تریبون دادم بمقام ریاست که بنویسند و بدهند و هنوز دولت برای جواب این سوالات حاضر نشده است آقایان خواهش میکنم باین قسمت توجه بفرمائید دولت برای جواب حاضر نشده بنده فقط سر بسته میگویم که دولت ایران دارد با استتار و بدون اینکه بنمایندگان مجلس بگوید و نظر بخواهد دارد ما را بیک سیاستهایی میکشاند دارد بیک بلوکهایی میکشاند من نمیدانم مشاورین این دولتها کیهامستند این بلوکها را کیها درست میکنند ؟ .. کسی باینها دستود میدهد در مقابل چه ما بازمی مارا باین سیاستها میخوانند بکشاند من بیش از این زحمتی نمیدهم ولی تقاضا میکنم که آقایان محترم این چند روزی که باآخر عمر مجلس باقی مانده با من کمک کنند دولت باید بیاید سیاستش را روشن بکند دولت نوکر ملت است نوکر نمایندگان مجلس است دولت از پیش خودش حق ندارد بکرویه سیاسی اتخاذ بکند بدون اینکه مجلس شورای ملی تصویب کرده باشد بنده از این جا اعلام میکنم که ملت ایران هیچوجه پشتیبانی از این سیاست استتار دولت نخواهد کرد برای اینکه آقایان همینطور که دیدید نقت را بهت داد این دولت سیاستمان را هم دارند میدهند در مقابل

هیچ آقایان استدا میکنم این چند روزی که باقی مانده يك خورده وقت بیشتری صرف کنند سیاست خارجی آشنا شوند به بییند آروز عرض کردم حضور آقایان تر کبیچه امتیازاتی گرفت چه یولهائی گرفت چه کمکهائی گرفت این دانمارک یکوجب در یکوجب چه یولهائی گرفت برای اینکه بشنود آتلانتیک به پیوند دولت ما با کامان نفهسی، نیگویم خیانت باکمال نفهسی ما را وارد در یک راههائی میکند آنهم بهت در مقابل امتیازات زیادی که ترکیه و دانمارک و غیره و غیره گرفتند ما حق مسلم خودمان را بهمان نمیدهند آقایان حق مسلم ملت ایران را راجع بنف نمیدهند این قرار داد تنگین را نوشته اند آورده اند و میگویند يك واوش را حق ندارید پیش و پس کنید خواهش میکنم استدا میکنم آقایان يك قدری باین موضوع توجه فرمائید يك قدری فشار بیاورید بملت که این جور ندانسته و نغفیده ما را نکشاند يك راههائی که بضرر ملت ایران خواهد بود.

باتما نقلیج - بدبختی ما اینست که جزوبلو کی نیستیم

د کتر بقائی - شما راجع باین چیزها دخالت نکنید بروید در امر ماشین دخالت کنید فضولی نکنید
باتما نقلیج - افتخار است، افتخار میکنم که يك کار گری هستم.

رئیس - آقای باتما نقلیج ساکت باشید
باتما نقلیج - آقای رئیس چرا باو اخطار نمیکنید؟

رئیس - بهر دو آقایان اخطار میکنم - چرا ساکت نمی نشینید و نظم مجلس را رعایت نمیکنید (درینوقت کشمشک بین آقایان دکتر بقائی و باتما نقلیج شمت کرد)

رئیس - آقایان بروید بیرون از جلسه، این چه وضعی است، بیاید این آقایان را بیرید بیرون، آقایان فرمائید بیرون (همه نمایندگان - زنک ممتد رئیس) آقایان دکتر بقائی و باتما نقلیج از جلسه خارج شدند)

رئیس - آقای بین اسفندیاری فرمائید بااله و کلاب - پیشهاد من برای تأسیس کلاس اکابر در جلسه گذشته قبل از اینکه من هراض خودم را بانام برسانم متأسفانه مواجه با یک سوء تقاضی که هیچ مورد نداشت شده و مجلس را هم متشنج نموده اند و در شهر هم در اطراف این موضوع صحبت هائی شده است که بکلی برخلاف حقیقت و انتظار بود این گفته ها حتی در افکار دوستان من که طرز فکر مرا میشناسند شهبائی ایجاد نموده است تاجائی که بن مراجعه کردند و توضیح خواستند تعجب است که بعضی از همسفران عزیز من هم که در سال گذشته بیسکه معطمه مشرف شدیم چیزهائی گفته بودند با اینکه در آنها اثر نکرده بود ازمن سؤالی کردند اینک ناگزیرم برای روشن شدن اذهان عامه و اشخاص بی اطلاع توضیح دهم باتوجه ببتن پیشهاد بنده که عین آن در مجلس موجود و تاریخ آنهم گواهی میدهد که وارد در هیچ دست بندی نبوده بلکه نظرم صرفاً بسط و توسعه فرهنگ بوده که تصور میکنم بوظیفه دینی خود هم عمل کرده باشم که میفرماید طلب العلم فریضة

علی کل مسلمو مسلمه اگر اشخاص تعریفی در بیان من کرده باشند امیدوارم شنونده گان منصف وی نظر و مائل تر از آن باشند که در ایمان و عقیده من تردیدی بخود راه دهند (صحیح است) راجع به تند نویسی هم بنده در دوسه جلسه پیش اینجاک جملهئی گفتم که يك قسمت از نطق بنده در روزنامه نوشته نشده ولی بعد معلوم شد که این ایراد به تند نویسی وارد نبوده (صحیح است) و اشکال در جای دیگر تولید شده است ولی صورت جلسه عصر چهار شنبه را که خواندم در آنجا دیدم که از طرف اداره تند نویسی يك خصوصیت هائی شده است و يك تعریف هائی کرده اند که بنده وارد جزئیاتش نمیشوم ولی اداره تند نویسی باید توجه داشته باشد باینکه مورد اعتماد تمام نمایندگان هستند و آن متن صحبت نمایندگان باید عیناً توی صورت جلسه مجلس شورایی ذکر شود و اداره تند نویسی حق ندارد يك کلمهئی در آن زیاد کند و یا کم کند (صحیح است) و اما راجع به بیانات، آقای معتد دماندی بنده در آن موقع که مورد حمله آقایان واقع شده ذکر می نمودم بآن ترتیبی که معلوم هسته از آنها کردم ولی راجع به آقای کشاورز صدر و آقای معتد دماندی نتوانستم چیزی بنظر بیاورم جز آن شمیری که خواندم و هیچوقت بنده موکل ایشان نیستم و اهل کلاب هم نیستم که بتوانم مطالب ایشان را تصدیق و یا تکذیب بکنم قطعاً ایشان و کلب مرز گیلان هستند بوظیفه خودشان هم عمل کرده اند و این موضوع هم به بنده ارتباطی ندارد که من بخواهم بایشان ایرادی بگیرم و به بنده جهت هم ایشان تصدیق دارند که ایشان موکل من نیستند که اهل مازندران باشند یا آنکه بتوانند خدمات مرا مورد تصدیق قرار بدهند و یا ایرادی بتوانند به بنده وارد بکنند. و نسبت بموضوعاتی هم که گفتند چون اینجا جای این صحبت هائیست و پشت این تریبون هم نباید کوکلا نسبت بیکدیگر اظهاراتی بکنند، بنده خود داری میکنم از این که جواب های ایشان را بدهم و کسی در میدان طیاره یقه بنده را نکرده بود و فرمایشات ایشان نمیتواند که مورد تصدیق اشخاص منصف واقع شود آقای سحانقلی خلعتبری يك شرحی بنده نوشته است و تقاضا کرده بود که روی این کاغذ اقدامی بشود بنده عیناً اینرا تقدیم مقام ریاست میکنم که هر اقدامی که نسبت بایشان باید بشود چون ایشان شخصی واقفاً وطنپرست و جوان منورالفکری هستند بایشان کمکی که باید شود، بشود. درخاتمه عراض آقای نخست وزیر را متذکر میکنم باینکه گرچه دولت ایشان طرف اظهارات مجلس آنچه استنباط میکنم هست (صحیح است) ولی آقای آزاد استیضاحی کرده اند از دولت آقای ساعد و سه چهار روز هم بیشتر بلوره بازدم تقنینیه باقی مانده و مقتضی اینست که آقای ساعد برای جواب استیضاح آقای آزاد حاضر شوند و رأی اعتماد از مجلس بخواهند که بعد در ایام فترت عملیات و اقدامات ایشان کامل صورت قانونی داشته باشد (صحیح است)

کشاورز صدر - بقدر دودقیقه بنده طبق ماده ۱۰۹ عرض داشتم، ماده ۹۰
رئیس - معذوف است بسیار خوب عرض کنم وارد دستور میشود در دستور يك لایحه ...
دکتر اعتبار - بنده عرض داشتم
قرائن لایحه بهداری و رد فوریت آن
رئیس - چهار نفر مطابق آئین نامه حرف

زدند، اگر بیشتر هست فرمائید. اعلام رأی کردیم باین لایحه ای که وزارت بهداری داده بود اکثریت نبود حالا قرائت میشود رأی گرفته بشود بعد آقای وزیر کشور بیاناتی دارند

(لایحه بشرح زیر قرائت شد)
ریاست محترم مجلس شورایی بطوریکه خاطر آقایان نمایندگان مجلس شورایی مستعضر است لوائحی از طرف وزارت بهداری برای تصویب مجلس شورایی تقدیم گردیده (امیر تیمور - بلندتر فرمائید) که اغلب بتصویب کمیسیونهای بودجه و بهداری مجلس شورایی رسیده ولی تاکنون در جلسه علنی مطرح ومورد تصویب واقع نگردیده نظر باینکه اجرای مفاد لوائح تقدیمی کمال فوریت را در بر دارد ومدت نسبه کم و غیر کافی برای تصویب قوانین و لوائح موجوده در کمیسیونها از دوره قانونگذاری باقی مانده لذا ماده واحدهئی بقیه دو فوریت تقدیم مجلس شورایی میشود خواهشمند است دستور فرمائید کدر اول جلسه علنی مطرح شود نخست وزیر، وزیر بهداری

ماده واحده - وزارت بهداری اجازه داده میشود لوائح پیشنهادی از طرف آن وزارت بمجلس شورایی را که در کمیسیونهای بهداری و بودجه بتصویب رسیده و یا میرسد ولی گزارش آن برای طرح در جلسه علنی مجلس شورایی تقدیم نشده بتوان آزمایش برای دوسال بوقع اجرا بگذارند و پس از انقضاء مدت با رفع تقاضی که در ضمن اجرای آن مشهود خواهد شد برای تصویب و اصلاح بمجلس شورایی مسی تقدیم نماید

رئیس - آقای رفیع شامخالیقه،
رفیع - مخالفم
رئیس - اجازه فرمائید فوری رأی بگیریم با فوریت مخالف میباشد؛ فوریت اول این لایحه مطرح است آقای رفیع

رفیع - سابقاً يك جهانی وقتی وکالت میدادند بکمیسیون دادگستری برای این بود که يك مسائلی در آنجا مطرح بود که نیخواستند در مجلس طرح بشود در آنجا میتوانستند صحبت بکنند و يك اختیاری مجلس میداد بکمیسیون حالا بکلی مد شده است بودجه شان که گذشته بعد اختیارات هائی بدهند بنام کمیسیونها مجلس هم برود بی کارش. همین لایحه ای که برروز گذشت راجع وزارت فرهنگ آن هم فوریت ندارد برای اینکه يك مسائلی در کمیسیون فرهنگ طرح میشود که نمیتواند در مجلس طرح بکنند و در کمیسیون میتوانند، من استدا میکنم خاتمه بدهم باینکار و اصلاً بهجیک از اینها اجازه ندهیم. اگر راجع بکمیسیون دارائی اختیاری داده شد برای این بود که مالیات هائی برخلاف قانون از مردم گرفته میشد. خواستند يك تکلیفی برایش معین بکنند اینکه مناط نباشد برای اینکه هر يك از آقایان بیایند يك اختیاری بگیرند و بروند...

رئیس - رأی گرفته میشود با فوریت اول این لایحه آقایانی که موافقت قیام نمایند (عدهئی برخاستند) مورد توجه نشد. آقای وزیر کشور
۴ - تقدیم لایحه اصلاح لایحه ژاندار
هری و تصویب فوریت آن
وزیر کشور - آقایان بطوریکه استحضار دارند در ضمن لایحه بودجه دولت تقاضا کرد که

بودجه ژاندارمری کل کشور را تقابل بدهد و بکقسمت از بودجه بوزارت جنگ محول شود برای اینکه امور انظامی کشور را انجام بدهند و قسمتهائی کسر بویض بضابطین عدلیه هست بعهده ژاندار مری باشد و بودجه هم تصویب شد بعد که رسیدگی کردند بنده در حدود دو میلیون تومان بیشتر بوزارت جنگ داده شده است بدین جهت چون بودجه تصویب شده است وسازمان ما هم در حدود چهارده میلیون تومان تمام شده است بنده این لایحه را با قیدیک فوریت تقدیم وتصویب آنرا استدا مینماید

مجلس شورایی؛
بطوریکه خاطر نمایندگان محترم مستعضر است در طرح بودجه سال ۱۳۲۸ کل کشور بیوست گزارش شماره ۴ کمیسیون بودجه مورخ دوازدهم خرداد ۱۳۲۸ مبلغ پانصد و شصت میلیون وهفتصد هزار ریال اعتبار بودجه ژاندارمری کل کشور تفکیک و مبلغ چهارصد و چهل میلیون وهفتصد هزار ریال در ردیف (۹) ذیل وزارت جنگ و بقیه آن یکصد و بیست میلیون ریال در ردیف (۱۲) بعنوان ژاندارمری (قسمت انضباطی و اجرائی) منظور گردیده است. چون پس از تقدیم بودجه کشور در نتیجه رسیدگی هائی که بعمل آمده تشخیص داده شد مبلغ یکصد و بیست میلیون ریال برای احتیاجات ژاندارمری کافی نبوده و باین ملاحظه با موافقت وزارت جنگ مبلغ بیست و پنج میلیون ریال بسمیه ژاندارمری علاوه و از چهارصد و چهل میلیون وهفتصد هزار ریال انتقالی بوزارت جنگ کسر شده بطوریکه اعتبار بودجه اختصاصی ژاندارمری با رعایت اصلاح مذکور بالغ بیکصد و چهل و پنج میلیون ریال و اعتبار انتقالی بوزارت جنگ چهارصد و پانزده میلیون وهفتصد هزار ریال خواهد بود. نظر باینکه بودجه کل کشور از تصویب مجلس شورایی گذشته است بنابراین ماده واحده زیر با قید يك فوریت برای اصلاح ارقام مذکور پیشنهاد وتصویب آنرا استدا مینماید:

ماده واحده - اجازه داده میشود در بودجه سال ۱۳۲۸ کل کشور اعتبار ردیف ۹ (قسمتی از ژاندارمری که بوزارت جنگ منتقل شده) بمبلغ ۷۰۰۰۰۰۰۰ ریال و اعتبار ردیف ۱۲ ژاندارمری (قسمت انضباطی و اجرائی) بمبلغ ۱۴۵۰۰۰۰۰۰ ریال اصلاح و اجرا گردد.

نخست وزیر - وزیر کشور - وزیر جنگ وزیر دارائی

رئیس - فوریت لایحه مطرح است این بهرجهت يك اصلاح بودجه نی است آقای ملک مدنی موافقت؟

ملک مدنی - بنده موافقم
رئیس - آقای مکی
مکی - بنده با فوریت این لایحه بدلیلی که عرض میکنم مخالف هستم و آن دلیل اینست که در موقع الحاق ژاندارمری بارتش مطالبی ما در مجلس اظهار کردیم که بآستری ژاندارمری قوای پلیسی مملکت باشند و تحت نظر وزیر کشور هم باشند. برای اینکه اثر هراض اقلیت و مخالفین این قسمت معلوم شده باشد، بنده از آقای وزیر کشور خواش میکنم بشکایاتی که در اینست از ژاندار مری ها رسیده است بوزارت کشور و بدولت مراجعه بکنند و همان افوی دلیل است بر اینکه ژاندارمری باید تحت نظر

وزارت کشور انجام وظیفه بکند، بنده خودم روز جمعه در اوشان دیدم که يك افسر ژاندارمری با چند نفر راننده و صاحب ماشین يك رفتاری کرد که در حبشه و زنگبار هم نمیکند آنها را با جوبو کونک و سیلی تا آنها شک میخورند بنده که چرا تو اتوبوست برخلاف جهت روی این خط بوده.

رئیس - آقا فوریت مطرح است
مکی - بسیار خوب اینست که بقیه من این باید برود بکمیسیون و بشکایاتی هم که از روزی که ژاندارمری ملحق شده بششون رسیدگی شود و اگر عراض ما درست است دومرتبه بودجه ژاندارمری را بگیرند و تحویل وزارت کشور بدهند و ژاندارمری هم جزء وزارت کشور بشود.

۵ - تصویب لایحه الحاق دولت ایران بسازمان هواپیمائی بین المللی

رئیس - رأی گرفته میشود با فوریت لایحه آقایانی که موافقت قیام نمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد لوائح دوفوری و يك فوری مطابق آئین نامه چاپ میشود بعد طرح میشود. عرض کنم يك لایحه هست که آنرا اگر آقایان اجازه فرمائید بعد از این لایحه که عرض میکنم کار لایحه انتخابات مطرح میشود (صحیح است) و يك لایحهئی است راجع بالحاق دولت ایران بهوایمائی بین المللی این شور اولش گذشته از کمیسیون هم گزارش رسیده فقط يك رأی میخواستند حالا قرائت میشود آقایان توجه فرمائید بعد رأی بگیریم.

اسلامی - این لوائح مانع از طرح قانون انتخابات میشود.

(لایحه بشرح زیر قرائت شد)
گزارش از کمیسیون راه بمجلس شورایی کمیسیون راه برای شور دوم لایحه شماره ۵۰۰۵ دولت راجع بالحاق دولت ایران بمقررات هوایمائی بین المللی را با حضور آقای معاون وزارت راه مطرح نموده با توجه بگزارش کمیسیون امور خارجه گزارش شور اول خود را تأیید و اینک برای رأی قطعی مجلس شورایی گزارش آنرا تقدیم میدارد:

گزارش از کمیسیون خارجه بمجلس شورایی کمیسیون امور خارجه لایحه شماره ۵۰۰۵ دولت راجع بالحاق ایران بمقررات هوایمائی بین المللی را برای شور دوم با حضور آقای وزیر امور خارجه مطرح نموده تبصره پیشنهادی آقای اردلان که باید نماینده ایران در مجمع هوایمائی بین المللی در هر مورد يك نفر ایرانی باشد مورد توجه واقع ولی با توضیحاتی که آقای وزیر امور خارجه دادند آقای اردلان قانع گردیده و پیشنهاد خود را مسترد داشتند و لذا کمیسیون گزارش شور اول خود را تأییدو اینک نتیجه را بفرش مجلس شورایی میرساند.

رئیس - ماده واحده مطرح است آقای ملک مدنی موافقت؟ (ملک مدنی - موافقم) آقای آزاد موافقت؟ (آزاد - بله) فقط يك پیشنهاد از آقای اردلان رسیده است آقای اردلان پس گرفتند؟
اردلان - در کمیسیون نظر بنده تأمین شد پس گرفتیم.

۶ - تصویب دو فوریت لایحه معافیت پارچه لباسی افسران از عوارض گمرکی رئیس - رأی گرفته میشود به لایحه هوایمائی آقایانی که با این لایحه موافقت قیام نمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد يك لایحه بربروز آقای وزیر جنگ دادند راجع لباس افسران قرائت میشود آنهم بعد رأی بگیریم (شرح زیر قرائت شد)

ماده واحده - مجلس شورایی بوزارت دارائی اجازه میدهد مقدار ۵۴۰۰۰ یارد پارچه زمستانی و ۲۷۰۰۰ عدد پیراهنی افسران را از امریکا و ۵۴۰۰۰ یارد ماهوت سیاه و سورمه ای از انگلستان خریداری و حمل خواهد شد استثناً از حقوق گمرکی معاف دارند. نخست وزیر، وزیر دارائی، وزیر جنگ.

رئیس - فوریت ماده واحده مطرح است کسی اجازه نخواست. راجع لباس افسران رأی گرفته میشود آقایانی که موافقت قیام کنند (اکثر برخاستند) تصویب شد. فوریت دوم مطرح است آقایانی که با فوریت دوم موافقت قیام نمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. برای چاپ فرستاده میشود. آقای وزیر کشور تقاضا کرده اند که لایحه چهار نفر مستخدم سوئدی از دولت سوئد مطرح شود. گزارش هم رسیده آقایان اگر موافقت بعد هم لایحه انتخابات مطرح میشود (صحیح است) آقای اردلان فرمائید.

معتد دمانندی - این لایحه انتخابات را می عقب میاندازند.

۷ - تصویب لایحه استخدام صاحب منصبان سوئدی شهربانی اردلان - بنده از طرفداران جناب آقای ساعد هستم و نسبت باغلب لوائح هم رأی موافق داده ام ولی متأسفانه نسبت باین لایحه که امروز مطرح است بنده مخالف هستم و مخالفت خودم را هم عرض میکنم از جناب آقای وزیر کشور و سایر آقایان نمایندگان محترم هم استدا میکنم که برایش بنده توجه فرمائید هر وقت که لایحه ای برای استخدام اتباع خارجه در اینجا مطرح بوده بنده این نظر را گفته ام که ما نمایندگان مجلس ممکن است از دو نظر با این لایحه موافقت بکنیم. اول آنکه به بنیم یک نفر ایرانی نداریم جای آن خارجی که میخواهیم استخدام بکنیم، استخدام کنیم و بعد هم اگر محتاج شدیم یک نفر خارجی استخدام بکنیم لاقلاً همان روز تصیم بگیریم عده يك ایرانی را که بهمان معنی که همین خارجی ها تحصیل کرده اند فرستیم و بعد آنها را جانشین این خارجیها بکنیم. در این لایحه نی که جناب آقای وزیر کشور بمجلس تقدیم فرمودند، این موضوع پیش بینی نشده که فرضاً تا چند سال بیائیم این آقایان سوئدیها را در شهربانی خودمان استخدام بکنیم ولی بعد از چند سال بازهم محتاج به آنها خواهیم بود. ولی امروز ممکن بود آقای وزیر کشور خودشان يك تبصرهئی هم بکنند که در این لایحه که از این تاریخ که ما اینها را استخدام میکنیم چند نفر از ایرانیان را بطور مسابقه بخارجه فرستیم که بعد از چند سال ما احتیاجی به آنها نداشته باشیم. در این لایحه اینطور نبود البته اگر بود، نظر بنده تا حدی تأمین بود. دیگر موضوع بسیار مهمی که بنظر بنده مورد توجه

جمعی از نمایندگان - مخالفی نیست
نایب رئیس - تابلو درست کار نمیکند همه
برای رأی کافی است آقایانی که با کفایت مذاکرات
موافقت قیام کنند (اکثر برخاستند) تصویب شد .
پیشنهاد آقای دکتر اعتبار قرائت میشود :
(شرح ذیل قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی، پیشنهاد میکنم
قسمت ارزوی حقوق پیشنهادی در این لایحه با در نظر
گرفتن نرخ رسمی بلیره پرداخت شود .

نایب رئیس - آقای دکتر اعتبار .

دکتر اعتبار - پیشنهادی را که بنده کردم
گرچه اول وقت که آقای وزیر کشور تشریف آوردند
فرمودند ممکن است مورد قبول واقع نشود ولی
میخواستم از موقع استفاده کنم و بعرض مجلس برسانم
که وقتی دولت تصمیم میگیرد که دیگر از فرستادن
محصل با آمریکا صرف نظر کند و دلار ندهد برای
اینکه دلار ندارد و طبیعی است که وقتی استخدام
خارجی میکند با بستی ارزی بدهد که دارد . بنده
در این پیشنهاد زیاد یا فشاری نمیکنم برای این که
نیخواهم کار دولت لنگ بماند ولی میخواهم تذکر
بدهم که این تصمیمی که دولت اتخاذ کرده است راجع
بمحصلین ، با این ترتیب هیچ مورد ندارد .

نایب رئیس - آقای وزیر کشور .

وزیر کشور - اولاً راجع به موضوع ارز
متخصصین البته باین ترتیب موافقت شده است
و این هم یکی از شرایط است اما راجع باینکه فرمودند
که بمحصلین دلار ندهند اینطور نیست و طبق افلامی
که ما داریم بمحصلین آنجا هر ساله از طرف دولت
دلار داده میشود ولی متأسفانه عرض میکنم که عمده
زیادی رفته اند در آنجا و ترک تابعیت ایران را
کرده و تابعیت آنجا را قبول کرده اند دولت تصمیم
دارد که کاملاً بوضعیت آنها رسیدگی شود و آقای
مرآت رفته اند آنجا رسیدگی کنند که تکلیف اینکار
معلوم بشود وقتی رسیدگی شد البته داده میشود
دکتر اعتبار - بنده پس گرفتم
نایب رئیس - پیشنهاد آقای دکتر عبده
قرائت میشود .

(شرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم تبصره ذیل ضمیمه شود اختیارات
مستشاران مزبور منحصراً امور فنی خواهد بود و در
امور مربوط بجا کمت دولت مداخله نخواهد داشت

جمعی از نمایندگان - تشریف ندارند
نایب رئیس - رأی میگیریم بماده واحده

(اسلامی - بنده پیشنهاد کرده ام) من اعلام رأی کردم
چرا مداخله میکنید در وظائف رئیس وقتی که من
اعلام رأی کردم دیگر پیشنهادی ندارد رأی میگیریم
بماده واحده پیشنهادی دولت با ده تبصره که دولت
خودش پیشنهاد کرده است آقایانیکه موافقت قیام
بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد

آردلان - با ورقه باید برای بگریید چون جنبه
مالی دارد .

نایب رئیس - چون جنبه مالی داشت تذکر
داده شد که باورقه باید رأی گرفته شود بنا بر این
باورقه رأی گرفته میشود آقایانی که موافقت ورقه
سفید میدهند،

(اسامی رأی دهندگان توسط آقای حاذقی (منشی)
شرح زیر قرائت شد)

آقایان : بالیزی ، مشایخی ، عباسی ، اسدی ،
لاهوری ، ماسکونی ، قهرمان ، دهقان ،
اردلان ، دکتر فلسفی ، لیقوانی ، بوداغانیان ،
امامی امری ، بختیار ، دکتر طباطبائی ،
آشتیانی زاده ، سزاوار ، صفوی ، امیر تیمور ،
منصف ، ضیاء ابراهیمی ، انصافی ، کعبه ، اعزاز

نیک بی ، آصف ، بدین اسفندیاری ، سید هاشم
وکیل ، معصود ، صادقی ، حسین وکیل ، کتابادی ،
نبوی ، کشاورز صدر ، وثوق ، آزاد ، ملک مدنی ،
اعظم زنگنه ، دکتر عبده ، دولتشاهی ، عدل
اسفندیاری ، صاحبجمع ، شریعت زاده ، دکتر متین
دفتری ، مکی ، امینی ، سالار بهزادی ، بهادری ،
امامی خوئی ، امیر نصرت اسکندری ، رفیع ،
سلطانی ، ملکی ، اخوان ، خسروانی ، شادلو ،
و کیلی ، اسلامی ، ملکپور ، قوامی ، ابلیغان ،
ارباب کیو ، ارباب ، تقی زاده ، احمد فرامرزی ،
نواب ، ظفری ، هراتی ، غضنفری ، معینزاده ،
گرگانی ، ابوالقاسم بهجانی ، موسوی ، سید علی
بهجانی ، فولادوند ، حاذقی ، بیات ،

اسامی موافقین آقایان : ابوالقاسم بهجانی ،
حاذقی ، دکتر آشتیانی ، اعظم زنگنه ، سلطانی ،
اسدی ، انصافی ، منصف ، صادقی ، هراتی ،
بالیزی ، مشایخی ، دهقان ، عباسی ، امامی
امری ، دکتر طباطبائی ، سالار بهزادی ، آزاد ، دکتر
فلسفی ، اردلان ، لیقوانی ، ضیاء ابراهیمی ،
کعبه ، نبوی ، آشتیانی زاده ، بدین اسفندیاری ،
وثوق ، حسین وکیل ، هاشم وکیل ، موسوی
معین زاده ، کشاورز صدر ، غضنفری ،
تقی زاده ، ارباب ، نواب ، احمد فرامرزی ،
قوامی ، اخوان ، اسلامی ، نورالدین امامی ، بهادری ،
دولتشاهی ، ظفر بختیار ، ارباب کیو ، صاحبجمع ،
شریعت زاده ، دکتر عبده ، عدل اسفندیاری ، ملک مدنی
شهاب خسروانی ، سزاوار ، بوداغانیان ، ماسکونی
لاهوری ، آصف ، اعزاز نیک بی ، کتابادی ، ظفری
بیات ، قهرمان ، ملکپور ، رفیع ، مکرّم ، شادلو
و کیلی ، فولادوند ، بختیار ، سید علی بهجانی .

(پس از استخراج و شماره آراء نتیجه برقرارزیر
از طرف مقام ریاست اعلام شد)

نایب رئیس - از ۷۷ نفر عمده حاضر با ۷۰
رأی موافق تصویب شد آقای وزیر کشاورزی .

۸ - معرفی معاون وزارت کشاورزی
وزیر کشاورزی - میخواستم آقای ابراهیم
مهدوی را که دارای تحصیلات عالی کشاورزی هستند
(صحیح است) و سابق ممتدی دارند (صحیح است)
بسمت معاونت وزارت کشاورزی معرفی کنم (صحیح
است، مبارک است) .

۹ - طرح لایحه اصلاح قانون انتخابات
نایب رئیس - مجلس وارد دستور میشود لایحه
اصلاح قانون انتخابات مطرح است شش ماده تصویب
شده ماده هفتم قرائت میشود .

(شرح زیر قرائت شد)

ماده هفتم - هر گاه یکی از اعضای انجمن اصلی
یا فرعی یا شب در اوراق آراء قلب نمایند آنرا
کم و باز یاد کنند یا در اوراق آراء تغییر اسم دهد
یا هنگام استخراج آراء اسم را عوضی بخواند یا در
دفاتر مربوطه عوضی ثبت کند که در نتیجه از عمده
آراء یکی از داوطلبان کسر یا بنده آراء داوطلبی
اضافه شود بجنبس تأدیبی از شش ماه تا سه سال و بیعزای

نقدی از پنجاه هزار تا پنجاه هزار ریال محکوم خواهد شد
مگر اینکه عمل مرتکب جعل یا تزویر بوده و بر طبق
قوانین کیفری مجازات بیشتری برای او معین شده باشد .
نایب رئیس - مخالفی نیست؟ (اسلامی بنده
مخالفم) بفرمائید .

اسلامی - بنده با اصل مجازات که در قانون
انتخابات باشد مخالف نیستم بسیار ماده خوبی است
در قانون سابق هم در ماده بنظر میآید در قانون مجازات
عمومی هم داریم آقای سزاوار گویانست باین قبیل
اشخاص یک مجازاتی در آنجا قائل شده اند ولی در این
یک سال ۲۰ دوره ۴۲ سال کی یکدفعه یکی از صندوقداران
یکی از دفاتر انتخاباتی را دادستان باین مقام صلاحیتداری
جرات کرد که تعقیب بکند بنده عرض میکنم کاین
انتخاباتی که در گذشته میشد شاید حالا هم اینطور باشد
یکنفر درده جا اسم نوشته بود ما اگر دفاتر را تطبیق
بکنیم اشخاصی در آنجا ثبت اسم کرده اند که اساساً
در ایران وجود خارجی ندارد اصلاً یک همچو آدمی
حسن پسر ملا آقا اصلاً پیدا نمیشود بنده خوب یاد دارم که
در باره همین انتخابات دوره ۱۵ اعلام جرمهایی راجع
بانتخابات بعضی از شهرستانها شده بود ولی دادستان با آن مقام
صلاحیتدار جرات نمیکند تعقیب بکنند . حالا این
ماده بسیار مطمئن . بسیار مششع ، خیلی خوب هم
هست بنده هم موافقم ولی کسی تعقیب میکند؟ آن
آقای که وکیل خواهد شد که نخواهد گذاشت، آنوقتی
هم که انتخابات در تحت جریان است اگر کسی
اعلام جرم بکند میگویند آقای دادستان و آقای بازپرس
نبایستی دخالت بکنند اگر کسی از انتخابات شکایت
دارد باید بانجمن بکند و استیفاش هم در مجلس
شورای ملی است بنده میخواهم بیرسم آقای وزیر کشور
هم تشریف ندارند آقای مخبر تشریف دارند بنده
با اصل مجازات چنانکه از این اظهارات بنده برمی
آید موافقم ولی ضمانت اجراش چیست؟ کی تعقیب
میکند ، شما تضمین میدید آقای سزاوار که وقتی
خود شما اعلام جرم کردید نسبت بیک صندوقی فوراً
رسیدگی کنند اگر شما بگویید که این اشخاصی که
اینجا اسم نوشته اند ، ۵۰ یا هزار نفر است اینها اصلاً وجود
خارجی ندارند رسیدگی میکنند یا نه چون بهیچوجه رسیدگی
نمیکند بنده عقیده دارم اگر این ماده را بگیریم بهتر است
برای اینکه هیچوقت اجرا نخواهد شد .

نقطه میخواستم این موضوع را عرض بکنم .
نایب رئیس - پیشنهاد کفایت مذاکرات از طرف
آقای حاذقی رسیده که قرائت میشود .
(بشرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم مذاکره در ماده هفتم کافی است
و پیشنهادها خوانده شود .

صاحب دیوانی - بنده مخالفم با کفایت
مذاکرات .

نایب رئیس - بفرمائید .

صاحب دیوانی - بنده مخالفم با کفایت مذاکرات
برای اینکه آقای اسلامی که بعنوان مخالف این
ماده صحبت کردند ابدأ مخالفتی نداشتند و حالا هم
میفرمایند که من مخالفتم را پس میگم بنده مخالف
با اصل این ماده هستم و تقاضا میکنم از جناب آقای
رئیس که اجازه بفرمایند توضیحات خودم را عرض
بکنم .

نایب رئیس - حالا راجع بکفایت مذاکرات
بفرمائید بعد پیشنهاد بفرمائید در پیشنهاد صحبت کنید

صاحب دیوانی - فرق نمیکند توضیحات
بنده مختصر است اگر اجازه بدهید بنده ده دقیقه بیشتر
صحبت نمیکم چون وقت بسیار کم و کارهای مهمی
هم در دستور هست بنده باختصار دلایل مخالفت خود
را باماده هفتم این لایحه بعرض میرسانم . بنا بر این
از نمایندگان محترم استدعا دارم با دقت بیشتری به
عرائض بنده توجه فرمایند بطوریکه همه آقایان بخاطر
دارند جناب آقای دکتر متین دفتری در یکی از
جلسات قبل اشاره فرمودند که ماده ۶ ماده المواد

لایحه اصلاح قانون انتخابات است بنده با ایشان موافق
بوده و اضافه میکنم که اگر ماده ۶ برای ملت
ماده المواد است ماده هفت هم برای دولت و هیئات

حاکمه ماده المواد خواهد بود زیرا در این ماده
دولت اختیارات وسیع انجمن نظارت را تقریباً بدست
عمال خود داده و فرماندار را حاکم بر هیئات نظار
نموده صورت ظاهر ماده عرض بنده را تأیید نمیکند
ولی اگر با دقت بیشتری ملاحظه فرمائید معلوم میشود
که هریک از اعضای انجمن که مخالف نیات دولت
رفتار نمایند ممکن است با استناد یکی از مواد
مذکوره در ماده مثلاً کم یا زیاد کردن یا عوض
خواندن اوراق و غیره ابهامی ایجاد نموده و عضو
مخالف را مرعوب و شاید اخراج هم نمایند . افراد
شریف که وجاعت ملی دارند دیگر از قبول این وظیفه

مهم خود داری مینمایند و بالطبع بر خلاف آنچه
که سابق عمل میشد و گاهگاهی انجمنها بعلت داشتن
اختیارات وسیع در برابر کاندیده دولت مقاومت
میکردند و تسلیم نمیشدند حالا با بوجود آمدن این
ماده تحت اطاعت و انقیاد قرار گرفته و از ترس
اهانت تسلیم نظریات عمال دولت میشوند . واضعین
این ماده بظاهر خواسته اند از دخالتها اینکه گاهی
بعضی افراد اعضاء انجمن برفع خود میکرده اند
جلوگیری نمایند . اینست که ضمانت اجرایی برای
این عمل قائل شده اند بنده با این نظر مخالف
نیستم و عرض میکنم ماده دوم همین لایحه در حقیقت
ضمانت اجرای همین اصل است ملاحظه بفرمائید در
ماده دوم تصریح شده است (هیچیک از اعضای

اصلی و علی البدل انجمن نظارت مرکزی
انتخابات و انجمن های فرعی و شعب نمیتوانند
از بین اشخاص انتخاب شوند که داوطلب نمایندگی

در حوزه انتخابیه باشد . اهم از اینکه شخصاً داوطلب
شده باشد یا اهالی محل و یا افراد دیگری او را
داوطلب قرارداده باشند) . بنا بر این دیگر احتیاجی
بوضع ماده ۷ نمیشد همکار و همشهری محترم من
جناب آقای عبدالرحمن فرامرزی که بصراحت گفتار
معروفند مطالب شایان دقتی را ضمن پیشنهاد خود در
یکی از جلسات قبل بیان فرمودند و آن این بود که
قانون انتخابات سابق مکرر عملی شده که احتیاج
بوضع این قانون باشد . بنظر بنده هم اگر دولت
دخالت در امور انتخابات نکند ، مردم بیسواد هم
افراد با سواد و با ایمان و وطنپرست بجمع خواهند
فرستاد . چنانکه در دوره های اول و دوم همین عمل
را کرده اند و اگر دولت دخالت کند رأی باسواد و
بیسواد مقهور دست دیگری است و چندان تأثیری
نخواهد داشت . در ادوار مشروطیت ایران مکرر
اتفاق افتاده که وکلای مجلس قدرت بیشتری را
بدست گرفته و بیشتر از آنچه که باید در امور مداخله
کرده اند بتحقیق این قسمت را هم واضعین قانون
اساسی ایران وهم واضعین قوانین اساسی سایر ممالک
در نظر داشته اند ولی برای این موارد استثنائی
ضمانت اجرایی بیشتر از انجام مراسم قسم نشده اند
در اینصورت چگونه برای هیأت نظارت که صحت عمل
انتخابات را زیر نظر دارد ضمانت اجرایی بیشتری
قائل میشود؟ چه عیب دارد که برای جلوگیری
از نظریات افرادی که ممکن است احتمالاً سوء
استفاده نمایند مانند نمایندگان مراسم تحلیف را
را برای حسن نظارت در نظر بگیرد بنده با این ماده
مخالفم و اگر این عرائض مورد قبول واقع شود پیشنهادی
هم برای اصلاح این ماده داده ام صرف نظر از مواردی
که عرض شد ابهام ماده نیزه وجب زحمت خواهد بود
فرض میکنم یکنفر از اعضای انجمن نظارت در اوراق
تقلبی کرد و آنرا مثلاً در دفاتر کم یا زیاد ثبت نمود
یا عوضی خواند چون هیچکس را نمیتوان محکوم کرد
مگر بحکم دادگاه ناچار مانند سایر موارد جزائی
باید از طریق دادسرا مورد رسیدگی قرار گیرد و
پس از آن بمعکم آمده حکم صادر شود و بطور جریان
امور شاید نزدیک ششماه یا بیشتر بطول انجامد در
اینصورت پس از ایجاد اتهام یا تهمی که جزء عیبت
است ، چگونه رفتار خواهد شد؟ آیا بصرف اتهام
باید اخراج شود؟ و یا پس از ثبوت جرم مجازات گردد
و تا خاتمه انتخابات جزء اعضاء انجمن کماکان باقی
بماند؟ بنده نمیدانم در این موقع دولت این ماده را
چگونه تفسیر خواهد نمود کسی که متهم محسوب شده
که نمیتواند ناظر حسن جریان انتخابات نماینده مجلس
باشد کسی هم که محکوم نشده بصرف اتهام نمیتوان
هنگ حقیقت اورانمود و از عضویت انجمن اخراجش
کرد آقایان قانون باید صراحت کامل داشته و موجب
زحمت مردم نباشد مخصوصاً در این موارد حساس

بنابر این با توجه باینکه اعضاء انجمنهای نظارت از میان
معتمدین و مردمان صالح محل انتخاب میشوند و کمتر
مبادرت باینگونه اعمال خواهند کرد برای اعتماد بیشتری
از حسن جریان وصحت اعمال آنها کافی است که قسمی یاد
نمایند (احسن است)

نایب رئیس - آقای مخبر .

مخبر - البته رسیدگی نسبت بموارد این
ماده تابع اصول محاکمات جزائی است و اگر فرضاً
یک عده از اعضای انجمن مورد اتهام واقع شوند مثل

سایر موارد دلایل اتهام را میدهند بدادسرا و وقتی
دلایل اتهام را جمع آوری کرد اخطار میکند و تا
فرار صادر نشود از طرف بازپرسی البته نمیتوان
او را قابل تعقیب تلقی کرد اما وقتی که قرار صادر
شد و قرار را فرستادند بدادگاه او دیگر نمیتواند
باشد مضافاً باینکه این را باید بدانید که تعیین
تکلیف انتخابات مربوط باین جریان نیست زیرا که
اگر فرض یک تقلبی هم شده باشد آن شخص متهم
از نظر همان مجلس تعقیب میشود اما جریان انتخابات
همانطور که در قانون سابق هم هست و در این قانون
هم تصریح شده است تعیین تکلیف از درجه اول بانجمن و در
درجه دوم بامجلس است میخواهم عرض کنم که در این قسمت
فرضاً اگر که نسبت باو قرار صادر شد عضو علی-
البدل دارد و عضو علی البدل را میتوان بجای اود عوت
کنند و وقتکه ای در کار انتخابات حاصل نمیشود .

صاحب دیوانی - پس جنابعالی فرمودید نمیشود
اخراجش کرد .

نایب رئیس - آقایانیکه با کفایت مذاکرات
موافقت قیام بفرمائید (اکثر برخاستند) تصویب شد
پیشنهاد آقای حائری زاده قرائت میشود .
(بشرح ذیل قرائت شد)

پیشنهاد میکنم در ماده ۷ بعد از سطر چهارم
نوشته شود : (وکسانیکه موقع دادن رأی شناسنامه
اشخاص دیگری را مورد استفاده قرار دهند .)

نورالدین امامی - خیلی خوب پیشنهادی
است .

نایب رئیس - آقای حائری زاده .

حائری زاده - این مطلب خیلی واضح و
روشن است و قتیکه ما تخصیص دادیم انتخابات را
بطبقه ای که میگویند رأی خودش را بنویسد و بصندوق
بیندازد ممکن است یک اشخاصی مزدور بشوند و یث
مشت شناسنامه هائی درجیب بگذارند و در حوزه های
مختلف باسامی مختلف رأی بدهند و این طبقه باید
طبقه میباشند که اگر انجمن نظار یک شناسنامه اشخاصی
را دید کس دیگری آورده مثلاً من یک شناسنامه
دیگری را عوضی قلب کردم یک مجازاتی برای من
قائل بشوند این یک چیز ساده ای است خیال میکنم
آقای مخبر هم قبول بکنند .

کشاورز صدر - بنده مخالفم .

نایب رئیس - آقای مخبر .

مخبر - بنده موافقم .

نایب رئیس - باید رأی بگیریم ، دولت هم
قبول کرد .

کشاورز صدر - بنده مقصودم این است که
این قسمت تأمین شده در ضمن ماده زیرا اول شش کرای
جرم است .

نایب رئیس - رأی میگیریم پیشنهاد آقای
حائری زاده آقایانیکه موافقت دارند قیام بفرمائید .
(اکثر برخاستند) . قابل توجه و جزء ماده شد .
پیشنهاد آقای کعبه قرائت میشود .
(بشرح ذیل قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی ، این جانب
پیشنهاد مینمایم که تبصره ذیل بماده ۷ این قانون
اضافه شود .

پیشنهاد میکنم تبصره ذیل بماده ۷ این قانون
اضافه شود .

پیشنهاد میکنم تبصره ذیل بماده ۷ این قانون
اضافه شود .

پیشنهاد میکنم تبصره ذیل بماده ۷ این قانون
اضافه شود .

پیشنهاد میکنم تبصره ذیل بماده ۷ این قانون
اضافه شود .

پیشنهاد میکنم تبصره ذیل بماده ۷ این قانون
اضافه شود .

تیسره - وسائط نقلیه که با اختیار مأمورین دولت و شهرداریها میباشد (بجز در مواردی که قانون اجازه میدهد) برای امور انتخاباتی ممنوع و متخلف بدو سال حبس و انفصال ابد از خدمات دولتی و شهرداری محکوم خواهد بود.

دکتر اعتبار - شما اگر ماشین زیاد دارید دیگران ندارند.

نایب رئیس - آقای کهید .
کهید - آقایان اجازه بدهید توضیح عرض کنم ، عرض کنم این پیشنهادی که بنده کردم تصور میکنم مفید باشد برای اینکه پیشنهاد بنده این است که مأمورین دولت که وسائط نقلیه در اختیارشان هست جز در مواردی که قانون اجازه داده است حق ندارند از وسائط نقلیه دولتی در امر انتخابات استفاده بکنند و با این ترتیب کمتر در امور انتخابات مداخله میشود بنابراین بنده میخواستم تمنی کنم که آقای وزیر کشور و آقای مخبر قبول بفرمایند این پیشنهاد را آقایان هم رأی بدهند که قدر متیقن جلوگیری میشود از اینکه مأمورین دولت مزاحم مردم بشوند .

نورالدین امامی - برای دوره ۱۰ چرا پیشنهاد فرمودید ؟

مخبر - شاید در موقع انتخاب شدن ایشان زیاد سوء استفاده کرده بودند . (نورالدین امامی) - دومتیم هم کردند) استفاده از وسائط نقلیه که در اختیار مأمورین دولت هست حقا باید در مواقعی باشد که قانون بآنها اختیار داده است دیگر این پیشنهاد لازم نیست قانون دارد . و یک چیز زائدی است ، توضیح واضحات است .

نایب رئیس - آقای کهید پس گرفتید ؟

کهید - با توضیحاتی که آقای مخبر دادند که مأمورین دولت و شهربانی حق ندارند از وسائط نقلیه استفاده کنند پس گرفتم .

نایب رئیس - پیشنهاد آقای علی و کیلی قرائت میشود .

(بشرح ذیل قرائت شد)
بنده پیشنهاد میکنم سرسطر آخر ماده ۷ حذف و بجای آن جمله زیر قید شود ،

پس از ثبوت و صدور حکم دادگاه مدت ه سال از حق انتخاب نمودن و انتخاب شدن بنمایندگی مجلس شورای ملی و مجلس سنا و انجمن شهرداری محروم خواهد بود .

نایب رئیس - آقای علی و کیلی بفرمائید

علی و کیلی - عرض کنم که عضویت انجمن اصلی و عضویت انجمن های فرعی يك خدمت ملی است و مجانی و يك عده جمعیتی را دعوت میکنند میآیند آنجا انجام وظیفه میکنند البته ما باید سعی کنیم در مملکت تمام افرادی که درست انجام وظیفه میکنند آقادر مقابل يك همچنین کاری که صد نفر کاندید دارد دو نفر از آنجا وکیل در میانند ۹۸ نفر عصبانی هستند همه جور اتهام باین اشخاص خواهند زد (صحیح است) بنا براین حبس کردن و جریمه کردن برای خدمت مجانی این عمل منصفانه نیست . بنده پیشنهاد کردم که آن سه سطر آخر که مینویسد بحسب تأدیبه از شش ماه تا سه سال و بجزای نقدی از ه هزار تا ۵۰ هزار ریال محکوم خواهند شد مگر اینکه عمل مرتکب جعل و بازویر بوده و بر طبق قوانین مجازات بیشتری برای آن ها معین شده باشد ، عوض آن

پیشنهاد کردم پس از ثبوت و صدور حکم دادگاه مدت پنج سال از حق انتخاب کردن و انتخاب شدن بنمایندگی مجلس شورای ملی و مجلس سنا و انجمن شهرداری محروم خواهد بود .

دکتر اعتبار - یکدوره باشد .

علی و کیلی - یکدوره باشد بنده کاری ندارم مقصودم این است که یکمده از مردم رادعوت میکنند خواهش میکنند که يك کاری را انجام بدهند و آن ها باید کارشان را بکنند خود محروم شدن از حقوق ملی ولو یکدوره باشد از حبس بدتر است بقیه بنده اینرا آقای وزیر کشور و آقای مخبر قبول بکنند بهترین پیشنهادم هست .

نایب رئیس - آقای مخبر .

مخبر - آقای و کیلی اگر توجه بفرمایند ماده دوم را که مینویسد هیچک از اعضای اصلی و علی البدل انجمن نظارت مرکزی انتخابات و انجمن های فرعی و شعب نمیتوانند از بین اشخاص انتخاب شود که داوطلب نمایندگی در حوزه انتخابیه باشد . بنا بر این این قسمت پیش بینی شده است تا از بین اشخاصی که داوطلب نمایندگی هستند انتخاب نمیشود که آنها را محرومشان کنیم و البته بسته بنظر مجلس شورای ملی است ولی خواستم این موضوع را تذکر بدهم که این مجازاتهایی که پیش بینی شده آنها تطبیق با عملشان میکنند روی تزییر و تقلب مینظور که آقای حائری زاده هم پیشنهاد کردند یا اگر شناسنامه های دیگری را بیاورند ورأی بدهند این ها را تطبیق کردند در قانون و مجازات آنها را با جرمی که انجام میدهند سبب است بنظر مجلس شورای ملی است .

علی و کیلی - جناب آقای رئیس عوض سال به یکدوره اصلاح میکنم آقای وزیر کشور هم قبول میکنند .

نایب رئیس - آقای دکتر متین دفتری .

دکتر متین دفتری - بنده پیشنهاد آقای و کیلی مخالفم ایشان منظورشان این است که این عبارتی که در این جا هست حذف بشود فقط محرومیت از انتخاب شدن بشود استقلالشان هم این است که این آقایان لطف بفرمائید سبب میفرمائید بنده میآید در انجمن تیر نامجا نازحت میکنند چرا مجازاتشوند و بنظر نیست آقای و کیلی اینها شایسته میکنند اغلبشان نوکر کاندیدها هستند یا بنده یک تشبیهاتی وارد میشود توبه بک مچو آبی را میکنند کاشان هم هیچوقت داعیه انتخاب شدن ندارند بنا براین باید از این مجازاتها هم شدید تر بشوند و از حقوق اجتماعی هم محروم بشوند فقط از حق انتخاب شدن محروم باشند خیلی بی لطفی فرمودید .

نایب رئیس - رأی میکیریم پیشنهاد آقای علی و کیلی آفایانیکه موافقتند قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) مورد توجه شد .

فولادوند - پیشنهاد آقایان موسوی سلطانی ، بهجانی کرده اند راجع بخوزستان که مربوط بهاده العاقبه است .

نایب رئیس - پیشنهاد آقای دکتر جلال عبده قرائت میشود .

(بشرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم این جمله باده هفتم اضافه شود ، تعقیب اعضاء انجمن فرعی با تصویب انجمن اصلی و

تعقیب اعضاء انجمن اصلی با تصویب دادگاه استان محل بعمل خواهد آمد .

حاذقی - پیشنهاد آقای دکتر عبده با تصویب پیشنهاد آقای علی و کیلی دیگر موردی ندارد .

نایب رئیس - آقای دکتر عبده .

دکتر عبده - متأسفانه بنده موقعی که پیشنهاد کردم اصل ماده طوری بود که دولت پیشنهاد کرده بود و با پیشنهاد آقای علی و کیلی اساس ماده هفتم بهم خورد یعنی متأسفانه آمدیم برای تقلب در آراء بطور کلی در امر انتخابات آمدیم يك مجازات خیلی ضعیفی قائل شدیم (مکی - عملا تجویز کرد) و همانطور که آقای دکتر متین دفتری متذکر شدند با اعتماد اینکار مصلحت نبود برای اینکه مجازاتهایی که قانونگذار برای افعال ممنوع پیش بینی میکند باید متناسب باشد با شدت آن اعمال و شدت قبح آن اعمال مسلماً تقلب در امر انتخابات از يك سرت ساده شدیدتر است و قبحش زیادتر است شما میآید برای کسی که يك آفتاب مینزد قانون وضع میکنید و برایش مجازات حبس قائل میشوید و برای تقلب در امر انتخابات که مهمترین شان اجتماعی ما است میآید يك مجازات خیلی خفیفی یعنی محرومیت از حق انتخاب شدن در انجمن نظارت قائل میشوید متأسفانه بعضی از ماها معتقد هستیم که اگر در امر انتخابات يك اصالی شد يك بی ترتیبی هائی شد با بد چشم بندیدم و اغراض کنیم با اعتماد بنده باید بین قوانین جزائی کشور هم آهنگی موجود باشد و شما میآید يك مجازاتهایی پیش بینی میکنید خیلی خفیف مجازاتهایی که با سایر قوانین جزائی شما تطبیق نمیکند و این درست نیست ، بنده در حال آن موقعیکه این پیشنهاد را کردم حقیقت این است که تحت تأثیر بیانات آقای صاحب دیوانی واقع شده ایشان گفته که شما این ماده ۷ را بنظر تأمین صحت انتخابات پیشنهاد کرده اید ولی در همین حال باید دقت کنید که ممکن است اعضای انجمن نظارت در يك محل برخلاف نظر دولتی که میخواهد این قانون را اجرا کند عملی کنید و دولت ناراضی باشد و او را برود تحت تعقیب دستگاه جزائی قرار بدهد این امری است کاملاً میسر مخصوصاً در شهرستانها که تحت تأثیر مقامات مرکزی نیستند ممکن است واقعا مأمورین دولت يك چنین سوء استفاده ای بکنند بهمین جهت بنده این پیشنهاد را کردم که تعقیب اعضاء انجمن های فرعی در مورد جرائم مذکور در ماده ۷ با تصویب انجمن اصلی باشد چرا این پیشنهاد را کردم؟ برای این که هیشکی نمیتواند تشخیص بدهد که آیا جرمی واقع شده است یا نه در این مورد انجمن اصلی است که ... (فولادوند - در اطراف پیشنهاد خودتان صحبت کنید) انجمن اصلی است که میتواند نظارت بکند در طرز کار انجمن فرعی و اگر يك بی ترتیبی در طرز عمل انجمن فرعی دید انجمن اصلی که معمولاً متوجه میشود بهمین جهت من پیشنهاد کردم که تعقیب جرائم مذکور در ماده هفتم در مورد این جرائم با انجمن اصلی است اما اگر خود اعضاء انجمن اصلی متهم شدند باز تکلیب یکی از این جرائم در این صورت اگر ما اختیار را بدهیم بنفرد مأمورین دولت ممکن است مأمورین دولت سوء استفاده بکنند و بهمین مناسبت است که خیال کردم در این گونه موارد تعقیب اعضاء انجمن اصلی با تصویب انجمن اصلی و

دادگاه استان محل معمولاً تشکیل شده است از قضات عالی مقامی که کمتر تحت تأثیر سیاست روزه هستند و اگر واقعا دادگاه محل تصویب کرد که یکی از اعضاء انجمن اصلی بر خلاف ترتیب مرتکب یکی از جرائم مذکور در ماده ۷ شده با اعتماد بنده در این صورت تعقیب آنها بهیچوجه اشکالی نخواهد داشت در هر صورت این پیشنهادی که بنده کردم ناظر بموقعی بود که ماده هفتم بآن ترتیبی بود که دولت پیشنهاد کرده بود ولی حالا که اساس ماده هفتم بهم خورد بنده فکر میکنم که اضافه کردن این جمله شاید مورد نداشته باشد باین جهت پس میکیرم

نایب رئیس - پیشنهاد دیگر آقای دکتر عبده قرائت میشود .

(بشرح زیر قرائت شد)

هر گونه مداخله غیرقانونی از طرف مأمورین دولت در هر مقام که باشد در امر انتخابات ممنوع بوده و عمل مرتکب مشمول مجازات در بالا خواهد بود مگر اینکه عمل مرتکب مشمول يك مجازات شدیدتری باشد .

نایب رئیس - آقای دکتر عبده بفرمائید .

دکتر عبده - آقایان سابقه دارند که چندین بار بعضی از وزرای سابق مورد تعقیب واقع شدند برای مداخله در امر انتخابات مجلس رأی داد کار بدیوان کشور رسید و دیوان کشور اینطور گفتند که متأسفانه مجازاتی برای صرف عمل مداخله در انتخابات اگر چه غیر مشروع باشد پیش بینی نشده و از این جهت خیلی از وزرائی که در امر انتخابات مداخله کرده بودند (دهقان - نکرده بودند) یا متهم بودند که مداخله کرده اند لا اقل بمناسبت اینکه قانون مجازاتی برای مداخله غیر مشروع در امر انتخابات پیش بینی نشده بود دیوان کشور از اعمال مجازات در حق آنها خودداری کرد و بهمین مناسبت تیرمه شدند و حال آنکه عمل آنها در بعضی موارد شاید مسلم بود و اگر برای تعقیب آنها ما مجازاتی در قوانین موضوعه میداشتیم مسلماً دیوان کشور آنها را مجازات میکرد این اشکال متأسفانه هنوز باقی است یعنی اگر فردا هم مقاماتی خواه استاندار خواه فرماندار خواه بخشدار در امر انتخابات مداخله کنند در صورتیکه عملشان مشمول تهدید با تطبیق نباشد چون این دو عمل فقط در قوانین انتخابات مجازاتهایی برایش پیش بینی شده است ، مجازاتهایی برایشان در قوانین موضوعه پیش بینی نشده است در قانون انتخابات برای اینکه این اشکال مرتفع شود برای اینکه مأمورین دولت بدانند همانطوری که برای اعضاء انجمن و همانطوریکه برای اشخاص هادی در صورت تخلف مجازات پیش بینی شده برای مأمورین دولتی هم در صورت تخلف مجازاتی خواهد بود من پیشنهاد کردم که مجازات مذکور در ماده ۷ نسبت بمأمورین دولت که مداخله غیر مشروع میکنند در امر انتخابات اعمال بشود ، موقعیکه بنده این پیشنهاد را کردم مجازات پیش بینی شده عبارت بود از حبس تأدیبه از ۶ ماه تا سه سال و جزای نقدی از ۵۰۰۰ تا ۵۰۰۰۰ ریال بنا بر این بنده پیشنهاد میکنم که مجازات تخلف مجازات غیر مشروع است و در این صورت تخلف مجازات پیش بینی شده برای مأمورین دولتی هم در صورت تخلف مجازاتی خواهد بود من پیشنهاد کردم که مجازات مذکور در ماده ۷ یعنی تغییر سکرده و مجازات مذکور در ماده ۷ یعنی محرومیت از عضویت در انجمن نظارت در مورد مأمورین دولت اصلاً مصداق پیدا نمیکند باین جهت من پیشنهاد خودم را با تطبیق اصلاح میکنم که مرتکبین

این تخلفی که بنده پیشنهاد کردم یعنی مداخله غیر مشروع در امر انتخابات مشمول مجازات از ۶ ماه تا سه سال و جزای نقدی از ۵۰۰۰ تا ۵۰۰۰۰ ریال خواهد بود استدعا میکنم پیشنهاد بنده را باین صورت اصلاح کنید و استدعا میکنم آقایان باین پیشنهاد بنده رأی بدهید برای اینکه اولاً دولتها وظیفه خودشان را بدانند که بهیچوجه در امر انتخابات مداخله نکنند برای این که مردم و نمایندگان هم مطمئن باشند که انتخابات از مجرای اصلی خودش کعبارت از حفظ بی طرفی است خارج نخواهد شد ممکن است آقایان امروز يك دستگاهی بفتح بنده و شما بگردید ولی این دستگاه همیشه بفتح شما نخواهد گردید اگر ما عدالت را بطور کلی باقوانین جزائی تحکیم کردیم آنروز بر محور اصلی خودش خواهد گشت ممکن است آنروز در محور خودش بگردد و بفتح ما نباشد ولی اگر در محور اصلی خودش گردش کرد نتیجه بفتح مملکت و بفتح همه مردم خواهد بود

دهقان - بنده مخالفم .

نایب رئیس - بفرمائید .

دهقان - بنده منتظر بودم که آقای دکتر عبده این پیشنهادشان را هم پس بگیرند زیرا معلوم بود که این جا فقط میخواهند صحبت کنند و وقت مجلس را بگیرند برای این که آن توضیحات ایشان که در موقع پیشنهاد قبلی دادند بر خلاف پیشنهادشان بود ، در این جا می خواهم عرض کنم آقای دکتر عبده ای کاش اشخاص هر چه توی قلبشان است سر زبانشان هم باشد (نمایندگان - احست) و ما را از گرفتاری نجات بدهند ما همیشه گرفتار این نظ هرات بی جا هستیم ، بنده شما که نکتتم چرا بخودتان میگردد بنده روی کلیات صحبت میکنم و اما این که فرمودید راجع بمجازات مأمورین دولت ذکر اتهامی بود آقای دکتر عبده باید با احترام بپردازان که بزرگترین قاضی این مملکت است قبول بفرمائید که دیوان عالی کشور رأی خلاف در باره کسی نداده و شما حق ندارید در پشت این ترتیبون به قضات عالی مقام این مملکت توهین کنید بنده خیلی متأسفم شما که خودتان کاربرد قضائی دارید حیف است که این طور به بزرگترین قضات این مملکت توهین کنید (دکتر عبده - عجب چرا هو میکنید؟) شما که خودتان کاربرد قضائی دارید این وزیری که اینجا متهم گردید مداخله در انتخابات تقصیری نداشته و روی کمال درستی وانصاف کار میکرد و شما خیلی بی لطفی گردید در باره مأمورین دولت هم که میفرمائید مجازاتهایی هست و قائل شده اند .

دکتر عبده - آقای رئیس از ماده ۹۰ استفاده میکنم .

دهقان - نمیگذارم عرضم را بکنم در باره مأمورین دولت هم که فرمودید مجازاتهایی هست و مأمورین دولت حق ندارند در امر انتخابات دخالت کنند و قوانین جزائی هم بقدر لزوم برای آنها هست پس ما نباید برخلاف عدالت وانصاف يك مجازاتهای خیلی بزرگی برای يك امر جزئی قائل بشویم این دور از انصاف است باید مجازات تطبیق بکند با عمل ارتكابی اشخاص بنا براین بنده باین پیشنهاد شما مخالفم و این را برخلاف حق وانصاف میدانم و بنده بجانبائی هم عرض نکردم که شما از ماده ۹۰ استفاده بکنید .

دهقان - بنده شما که نکتتم چرا بخودتان میگردد بنده روی کلیات صحبت میکنم و اما این که فرمودید راجع بمجازات مأمورین دولت ذکر اتهامی بود آقای دکتر عبده باید با احترام بپردازان که بزرگترین قاضی این مملکت است قبول بفرمائید که دیوان عالی کشور رأی خلاف در باره کسی نداده و شما حق ندارید در پشت این ترتیبون به قضات عالی مقام این مملکت توهین کنید بنده خیلی متأسفم شما که خودتان کاربرد قضائی دارید حیف است که این طور به بزرگترین قضات این مملکت توهین کنید (دکتر عبده - عجب چرا هو میکنید؟) شما که خودتان کاربرد قضائی دارید این وزیری که اینجا متهم گردید مداخله در انتخابات تقصیری نداشته و روی کمال درستی وانصاف کار میکرد و شما خیلی بی لطفی گردید در باره مأمورین دولت هم که میفرمائید مجازاتهایی هست و قائل شده اند .

دکتر عبده - مطابق ماده ۹۰ اجازه میخواهم

نایب رئیس - بعد از رأی

دکتر اعتبار - بنده اخطار دارم

نایب رئیس - مطابق چه ماده ای

دکتر اعتبار - اجازه بفرمائید يك پیشنهادی

اینجا در مجلس میشود که اگر بان ها رأی داده نشود خوب نیست ملاحظه میفرمائید که آقای دکتر عبده پیشنهاد میکنند که اگر کسی مداخله در امر انتخابات کرد مجازات برای آن قائل بشوند بعد از این برای قبول این پیشنهاد نیست این پیشنهاد تصویب نمیشود عکس این موضوع بسیار خطرناک است بنده از این آقایان پیشنهاد دهندگان خواهش و تمنی میکنم در دادن این پیشنهادت يك قدری خود داری بکنید و از آقای دکتر عبده هم تمنی میکنم پیشنهادشان را پس بگیرند برای اینکه اگر تصویب نشود مجوزی برای دخالت در انتخابات خواهد بود .

نایب رئیس - رأی میکیریم به پیشنهاد آقای دکتر عبده آقایانی که موافقتند قیام بفرمائید .

دهقان - بنده اخطار دارم

نایب رئیس - مطابق چه ماده ای

دکتر اعتبار - اجازه بفرمائید يك پیشنهادی

اینجا در مجلس میشود که اگر بان ها رأی داده نشود خوب نیست ملاحظه میفرمائید که آقای دکتر عبده پیشنهاد میکنند که اگر کسی مداخله در امر انتخابات کرد مجازات برای آن قائل بشوند بعد از این برای قبول این پیشنهاد نیست این پیشنهاد تصویب نمیشود عکس این موضوع بسیار خطرناک است بنده از این آقایان پیشنهاد دهندگان خواهش و تمنی میکنم در دادن این پیشنهادت يك قدری خود داری بکنید و از آقای دکتر عبده هم تمنی میکنم پیشنهادشان را پس بگیرند برای اینکه اگر تصویب نشود مجوزی برای دخالت در انتخابات خواهد بود .

نایب رئیس - رأی میکیریم به پیشنهاد آقای دکتر عبده آقایانی که موافقتند قیام بفرمائید .

دهقان - بنده اخطار دارم

نایب رئیس - مطابق چه ماده ای

دکتر اعتبار - اجازه بفرمائید يك پیشنهادی

اینجا در مجلس میشود که اگر بان ها رأی داده نشود خوب نیست ملاحظه میفرمائید که آقای دکتر عبده پیشنهاد میکنند که اگر کسی مداخله در امر انتخابات کرد مجازات برای آن قائل بشوند بعد از این برای قبول این پیشنهاد نیست این پیشنهاد تصویب نمیشود عکس این موضوع بسیار خطرناک است بنده از این آقایان پیشنهاد دهندگان خواهش و تمنی میکنم در دادن این پیشنهادت يك قدری خود داری بکنید و از آقای دکتر عبده هم تمنی میکنم پیشنهادشان را پس بگیرند برای اینکه اگر تصویب نشود مجوزی برای دخالت در انتخابات خواهد بود .

نایب رئیس - رأی میکیریم به پیشنهاد آقای دکتر عبده آقایانی که موافقتند قیام بفرمائید .

مسعود ثابتی - آقایان یکدفعه توجه فرمائید اینجا راجع برای و اینکه تشریفات رأی دادن بجه صورتی خواهد بود در اینجا گفتگوی مفصل شد و بالاخره اصل ندان است که رأی مخفی باشد و برای اینکه رأی مخفی باشد ورای دهنده رأی خودش را بدهد گفته شد که در اطاق انجمن وقتیکه وارد شد یکی از اوراق رأی را بگیرد دور از انظار رأی را بنویسد و بدهد بنده در موقعی که باین پیشنهاد در مرتبه دوم رأی گرفته شد در دوم مرتبه یک جور نوشتم نوشتم برای مخفی موافقم اولاً یکمرتبه این رأی من در آنجا جزء موافقین محسوب شد و یکمرتبه دیگر هم جزء مخالفین در صورتیکه هر دو رأی یکی بود اما کلمه سواد که خیلی هم از بنده در آن جلسه تعریف کردند و گفتند که تو متجددی که رأی میدهی که با سواد ها رأی بدهند گفتیم من شرم دارم از اینکه رأی بدهم اینجا و بسوادها را محروم کنم زیرا من نماینده بسواد هاستم آقایان چیز عجیبی است در یک مملکتی علی الظاهر هر چه شده یکمدهای آمده اند علی الظاهر اختیارشان را داده اند دست ما گرفته اند شما بیاید زندگی ما را درست کنید در این صورت حالا ما برداریم آنها را محروم کنیم از حق خودشان (همه شدید نمایندگان) (زنک ممتاز رئیس) (دکتر طب - آقای رئیس اجازه نمید این حرفها را بزنند) آقای رأی مخفی من خودم معتقدم که شخص باید بیاید توی آن اطاق رأی را تهیه کند و بیندازد در صندوق اما این رأی تهیه کردن را اسمش را با سواد نمیکند ارند خود من هم همین را میگویم من گفتیم رأی دهنده بیاید توی اطاق و رأی خودش را تهیه کند و بیندازد و پیشنهاد کردم که اسامی کاندیدهای هر حوزه روی ورقه ای بحروف تهجی نوشته شود که این شخص بیاید آن کاندیدی را که میخواهد نفر اول نفر دوم نفر سوم نفر چهارم که در همه جا اعلام شده معلوم هم هست که این کاندید که اسمش حسن است نفر چهارم است رأی بدهد پس این با سواد نیست این اسمش شعور است هر کس که لا اقل قاعد شعور نباشد که بتواند یک دو و سه را بشمارد رأی بدهد من میگویم که من موافقم با آنچه که شما میگوئید ولی این اسمش را سواد نمیکند نام سواد طب - کسی گفتیم با سواد) من هم همین را میگویم دیگر این قدر داد و بیداد ندارد بنا بر این بعقیده بنده اگر اینطور ما تصویب کنیم نتیجه این میشود که با سواد رأی بدهد من حرفی ندارم ولی عملاً ما میگوئیم که مردمی که آمدند ما را انتخاب کردند حالا ما آنها را نباید محروم کنیم.

نایب رئیس - این مربوط باین ماده نیست مربوط بماده ششم است.

مسعود ثابتی - ... بنا بر این آقای اسامی کاندید نوشته شود که اسمی را که میخواهد جلویش را لامت بگذارد این پیشنهاد بنده است این را قبول فرمائید.

آزاد - بنده مخالفم.

دکتر طب - بنده هم مخالفم.

نایب رئیس - آقای آزاد.

آزاد - بنده معتقدم که این پیشنهاد اساساً وارد نیست این در ماده پنجم عیایست صحبت بشود

اینکه ما آلان صحبت میکنیم ماده هفتم است و راجع به مجازات هاست و بعقیده بنده هیچ مربوط باین ماده نیست **دکتر طب** - اینکه مخالفت نشد آقای **مخبر** - بنده نظرم اینست که در پیشنهادات یک قدری دقت و مطالعه نمیشود البته حسن نیت پیشنهاد دهنده کاملاً محرز و مسلم است بنده در آن قسمت عرضی ندارم اما عرض میکنم در این موضوع مثلاً تهران سیصد کانندید دارد یک لیست سیصد نفری تهیه میکنند و بیآورند بگذازند آنجا یک نفر یک ساعت وقتش را صرف بکند که ب و ج و د را باحروف تهجی درست بکند و مقادیری وقت صرف بکند و روی اسم کاندید علامت بگذارد بنظر بنده اینکار عملی نیست مضافاً بر اینکه این مقصد را تأمین نمیکند و نظر من این است که آقای مسعود ثابتی این پیشنهادشان را پس بگیرند.

رئیس - آقای مسعود ثابتی پیشنهادتان را پس بگیرید؟

مسعود ثابتی - نظر باینکه آقای وزیر کشور اظهار مبدارند که در تهران ممکن است عده کاندید زیاد باشد و عملی نیست از نقطه نظر عملی نبودن ناچار پس میگیرم.

نایب رئیس - اساساً این وارد نبود (پیشنهاد آقای فرامزی شرح زیر قرائت شد) پیشنهاد میکنم که برای هر کاندیدی علامتی معین شود ورای دهنده جلوی آن علامت خط بکشد **فولادوند** - مربوط باین ماده نیست.

نایب رئیس - خودشان هم نیستند (پیشنهاد آقای ضیاء ابراهیمی شرح زیر قرائت شد) پیشنهاد میکنم عبارت ذیل بآخر ماده هفتم اضافه شود:

ولی تعقیب از جرایم بالا بهیچ نحو مانع از جریان انتخابات نخواهد شد.

نایب رئیس - آقای ضیاء ابراهیمی.

ضیاء ابراهیمی - من از سبب جدواریش از پیش میترسم، تو از بیگانه میترسی و من از خویش میترسم، همه آقایان متوجه شده اند در این قانون باینکه شاید اعضاء انجمن تخلفی بکنند من چون بچشم خود دیده ام، تجربه ام را با آقایان عرض میکنم که مکرر نشود متأسفانه همکار منم بودند مستطوق یادداشتان بودند برای اینکه اساس را بهم بریزند و آنکه نباید بشود، بشود بعنوان جمع آوری اوراق و اسناد اساس انتخابات را بهم بریزند و نمیکند و چون من بجزب بودن مرحوم ملا نصرالدین عقیده دارم که کار از محکم کاری عیب نمیکند عقیده دارم که این عبارت بآخر این ماده باشد استماع میکنم موافقت فرمائید.

مخبر - موافقم.

بعضی از نمایندگان - دوباره پیشنهاد را بخوانید.

(پیشنهاد آقای ضیاء ابراهیمی شرح سابق قرائت شد)

نایب رئیس - رأی میگیریم پیشنهاد آقای ضیاء ابراهیمی آقایانیکه موافقت قیام کنند (اکثر برخاستند) مورد توجه شد. پیشنهاد آقای دکتر عبده (شرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم تبصره زیر بماده هفتم اضافه شود ریاست مجلس شورای ملی هر یک از مأمورین دولت که از مقام خود سوء استفاده کند و بفتح یکی از نامزدهای انتخاباتی برخلاف مقررات قانونی عمل نماید از یکسال تا سه سال حبس تأزیمی محکوم خواهد شد.

مخبر - رد شد آقای **بعضی از نمایندگان** - رد شد آقای **نایب رئیس** - آقای دکتر عبده.

دکتر عبده - بنده تا حرفه را نزنم از پشت این تریبون یائین نمیروم اجازه فرمائید یعنی میخواهد بگوئید که یک نفر مأمور دولت حق دارد در امر انتخابات مداخله کند؟

سزاور - اصل است که حق ندارد **دکتر عبده** - اگر واقعاً شما معتقد هستید رفتی که یک کسی میخواهد مداخله بکنند از راه غیر مشروع چرا موافقت نمیکند که مجازات برای آن قائل بشوند این درست نیست و اما بنده از آقای دهقان که رفیق عزیز من هستم و من کمال احترام را بایشان دارم بمن بی لطفی کردند (دهقان - بنده هم کمال ارادت را دارم) بنده از ایشان انتظار نداشتم و چون با ایشان دوست هستم عرضی نمیکند ولی دو مطلب بود که لازم است بعرض آقایان برسانم این جا فرمودند که من توهین بدیوان کشور کردم، تعریف فرمودند متأسفانه عرض بنده را، بنده گفتم چون قوانین جزائی ما کافی نبود دیوان کشور برای اعمال مجازات نیست بکسانی که مداخله کردند (دهقان - مداخله نکرده اند) من نظری با آقای سهیلی یا دیگران ندارم برای اشخاصی که ممکن است بعدها مداخله کنند این که درست است، بنده بیک دسته عرضی ندارم برای این که جناب عالی تصور فرمائید که در این عرضی که میکنم شخص خاصی را در نظر دارم من این جور تعبیر میکنم، دیوانعالی کشور از این نظر که قوانین جزائی مصرح برای عمل مداخله در امر انتخابات نبود مرتکبین بعدی را ممکن است تیرم بکنند این که یکسری بر نمیخورند و ایشان گفتند که من ممکن است بشخص خاصی نظر داشته باشم اتفاقاً اینطور نیست آقای بنده نسبت بشخص خاصی نظر ندارم و نسبت با آقای سهیلی هم کمال علاقه را دارم و ایشان را یکی از مردمان لایق این مملکت میدانم اما راجع به پیشنهادی که بنده کردم من خوشوقتم که برای اولین بار در مجلس یازدهم راجع بلاجه انتخابات تصب ایجاد شده است، در مجلس بیست و نهم تصب باشد یعنی وقتی که در مجلس موضوعی مطرح میشود موافقین تصب داشته باشند و مخالفین هم باید تصب داشته باشند یک امر حیاتی در مجلس شورای ملی ایران مطرح شد همان امری که ممکن بود بقول آقای تقی زاده باندازه خود اساس مشروطیت برای ما مؤثر باشد آقایانی تصب پیدا کردند و رفتائی جمع و جور کردند رأی مخفی تنظیم کردند بسیار خوب حقتشان است من از این تصب خیلی خوشوقتم و خوشوقتم که آقای دهقان رفیق عزیز من روی آن لطفی که نسبت بن دارد میاید اینجا پشت تریبون و خوب اظهار لطف میکند روی آن تمصبی که پیدا شده ولی آقایان توجه کنند که این تمصب ها ممکن است برای ما اگر ان تمام شود ما

رفیق هستیم ممکن است که در دوره بعدی (بعضی از نمایندگان - انشاء الله) انشاء الله همه ما میرویم (نورالدین امامی - آقای دکتر عبده آنوقت برای ملت بزرگترین عید است) دکتر عبده - عرض میکنم که چهار روز دیگر دوره مجلس یازدهم خاتمه پیدا میکند مجلس شانزدهمی خواهد بود آقایان وکیل باشند یا نباشند و آنقدر هم وکیل شدن ارزش ندارد ولی سعی کنید مقررات و اصول حفظ شود سعی کنید جلوگیری بکنید از مداخله هر دولتی در امر انتخابات (صحیح است) ما با ماده پیشنهادی خواستیم قطع کنیم دست متنفذین محلی را که ممکن بود در امر انتخابات مداخله بکنند (آشتیانی زاده - برعکس است آقای) این نظر بنده است که دولتها تکلیف خودشان را بدانند و در امر انتخابات مداخله نکنند بدانند که اگر مداخله کردند یک روزی ممکن است همین مجلس که چون در آخر دوره است نخواستند این ماده را بگذارند همین مجلس اگر در اول دوره بود ممکن بود حتی بر علیه یک وزیر اعلام جرم کند و بر علیه او رأی بدهد که او را در دیوان کشور تعقیب کنند تجربه ای که ما داریم از گذشته این است در موقعیکه ما حاضر نیستیم که حتی یک قانون جزائی هم چون آخر دوره است و قتیکه صحبت ازدولت میشود برای دولت بگذاریم اینطور نیست آقای، نظرم بپردولتی است که ممکن است بیاید و در امر انتخابات مداخله بکند (صحیح است) آقایان من خواهش میکنم باین پیشنهادی که من کرده ام درست دقت و توجه فرمائید این پیشنهاد از نظر شخص بنده یا شخص شما یا دیگری تنظیم شده است مقررات امور مملکت است شما اجازه بدهید که اگر مأمور دولتی مداخله غیر مشروعی کرد او را بیاورند و تحت تعقیب جزائی قرار بدهند اگر میخواهد این وضع باقی بماند به پیشنهادی که بنده کرده ام رأی بدهید زیرا مداخله مأمورین دولت در هر مقامی که هستند برخلاف اصول است و برخلاف مقررات است امروز ممکن است بفتح شما باشد و فردا بضرر شما (صحیح است) اگر واقعاً معتقد هستید که اصول محفوظ بماند بعقیده من وجدان شما بشما حکم میکنم به پیشنهاد بنده رأی بدهید.

بعضی از نمایندگان - پیشنهاد رادومرنبه قرائت کنید.

(پیشنهاد آقای دکتر عبده شرح سابق قرائت شد) **مخبر** - داریم در قانون سوء استفاده از مقام و توضیح بنده برای این نیست که تصور شود که اگر بنده دفاع میکنم مجوز این باشد که مأمور دولت حق دارد از مقامش سوء استفاده کند و مداخله کند عرض کردم اصل این است آن چیزی که جزء محرمان است آن مجوز نمیخواهد مضافاً باین که مأمورینی که از مقام خودشان سوء استفاده میکنند و تخلف بکنند مجازات آنها در قانون مجازات عمومی معین است در این قانون هم آن موادی که تصور میشده است در انجام وظیفه مأمورین و اعضاء انجمن میتوانند مداخله بکنند آنها هم فروع و شوقش ذکر شده و مجازات هم برایش معین شده حالا بنظر بنده این موضوع که در مجلس مطرح میشود با این شدت و غلظت، گمان نمیکند آن منظور بآن طوری که آقای دکتر عبده عقیده دارند که در انتخابات مداخله میشود بلکه منظور مبارزه بین با سواد و بی سواد

است چیزی که هست یکمدهای تصب دارند باین که میگویند که ما نماینده یک عده اشخاص هستیم که همان اشخاص خاک غور و زحمتکش که ما را فرستاده اند بمجلس (دکتر عبده - همین جهت دولت نباید مداخله کند) و ما نمیخواهیم آنها را محروم بکنیم بنده هم موافقم ولی چیزی که هست باید مصلحت را دید در مملکت والا بنده متلاً راجع بخودم عرض میکنم اگر بنا باشد که با سوادها رأی بدهند بنده هم از با سوادها رأی تهیه میکنم خوب آنقدری که باید بروم دنبال مالک را بگیریم میروم بین با سوادها، یکمدهای طلبشان این است و این بحث بین با سواد و بی سواد در اینجا یک تمصبی ایجاد شده در صورتیکه بنظر بنده با وضع حاضر مملکت باینکه صدی نود و پنج مردم این مملکت بی سوادند (متمدن دماوندی - اینطور نیست آقای سزاور صدی نودمردم با سوادند) (دکتر عبده - آقای نخست وزیر گفتند نود درصد با سواد است) خوب آقای نخست وزیر فرمودند ولی بجه صورتی میتوانی یک انتخاباتی که مردم خودشان بشایستگی در انتخابات مداخله کنند و نماینده واقعی خودشان را بفرستند بمجلس شورای ملی حالا چند نفر طرفدار این قسمت است بنده نمیتوانم عرض بکنم که انتخابات بجه صورتی باشد که عده ای میتوانند بیایند توی مجلس و عده ای هم محروم میشوند بنا بر این بنظر بنده باین پیشنهادات نظریات آقایان تأمین نمیشود بنده دفاعم از این نظرات کدر قانون این نظر تأمین شده و بهتر این است که آقای دکتر عبده این پیشنهادشان را پس بگیرند.

دکتر عبده - پس نمیگیرم آقای **نایب رئیس** - رأی میگیریم پیشنهاد آقای دکتر عبده (دهقان - رد شده است آقای) مأمور دولت غیر از اعضاء انجمن است آقایا توجه داشته باشید آن راجع بانجمن نظار بود و این مربوط باعضای دولت است بنا بر این رأی میگیریم به پیشنهاد آقای دکتر عبده آقایانیکه موافقت قیام کنند (اکثر برخاستند) قابل توجه شد.

(پیشنهاد آقای دکتر متین دقتی شرح زیر قرائت شد) **پیشنهاد میکنم بماده هفتم سه جمله بشرح زیر اضافه شود**.

۱ - هر کس باشناسنامه ای که متعلق باو نیست برای انتخاب کردن خود را بانجمن معرفی کند مشمول مجازات این ماده خواهد بود.

۲ - خدمتگزاران کشوری و لشگری اعم از وزیران یا استانداران یا فرمانداران و رؤساء شهربانی ها و شهرداریها و مأمورین تابعه آنها هر گاه به نحوی از انحاء با اعمال قدرت اداری خود بفتح یا ضرر یک یا چند نفر از داوطلبان انتخابات عملی اعم از ترک یا فعل انجام دهد هر چند توصیه و شفاهی باشد حبس تأزیمی از ۶ ماه تا سه سال محکوم خواهد شد بجلایه ممکن است بانفصال از خدمات دولتی و شهرداری بطور موقت یا دائم محکوم شود.

۳ - حکام دادگاههای بخش و شهرستان همچنین با زیرسها و اربابان در هر حوزه مکلفند نسبت بجرائم موضوع این ماده بشکایت شاکی بفوریت و خارج از نوبت اقدام بتأمین دلیل نمایند و در صورت تامل بسجازات امتناع از انجام وظیفه محکوم خواهد شد بجلایه وزارت دادگستری مکلف است در موقع

انتخابات چند تن از مأمورین قضائی بگمارد که در انجمن ها حاضر بوده و رأساً یا بشکایت شاکی بتأمین دلیل و تعقیب اقدام نمایند.

دکتر متین دقتی - پیشنهاد بنده سه قسمت است یک قسمتش با تصویب پیشنهاد آقای حائری زاده دیگر موضوع ندارد خواهش میکنم آن قسمت را حذف فرمائید قسمت دیگر هم با پیشنهاد آقای دکتر عبده که تصویب شد تقریباً نظر بنده تأمین شد منتهی پیشنهاد بنده جامعتر و کاملتر بود بنده گفتم اگر مداخله کنند چه بفتح و چه بضرر یک کاندیدی ممکن است یک کسی بفتح کاندیدی اقدام نکند اما بضرر رفیقش کار کند که این نتیجه بفتح او تمام شود حالا آنرا کامل میدانم من حرفی ندارم (دکتر عبده - من حاضریم که پیشنهاد اصلاح بشود) اما قسمت سوم پیشنهاد بنده اینست که تخلفاتی که میشود در انجمن یا از طرف سایرین اینها تأمین دلیل بشود برای این که اگر در موقع ارتکاب یک صورت مجلسی نداشت مأمورین قضائی بعد دیگر انکار میکنند و این قابل ترتیب اثر و قابل استناد نیست گفتم که مأمورین قضائی بتوانند با تقاضای شخص ذینفعی تأمین دلیل بکنند یعنی مأمورین وزارت دادگستری در موقع انتخابات در انجمن حاضر باشند که اگر کسی شکایتی کرد یا رأساً بتوانند به تأمین دلیل تعقیب اقدام نمایند (کشاورز صدر - تأمین دلیل است) تأمین دلیل در قانون، در امور مدنی هست این برای امور جزائی است (کشاورز صدر - در امور جزائی هم میشود) فقط منظور بنده این نیست که شکایت بکنند منظور این است که اگر تخلفی شود آنها بتوانند تأمین دلیل بکنند و بعد استفاده کنند در دادسرا چون این پیشنهاد مربوط بماده ۷ بود و بآن ترتیبی که آقای وکیلی ماده هفتم را مستخس کردند بنده این پیشنهاد را پس میگیرم.

(پیشنهاد آقای مکی شرح زیر قرائت شد) ریاست محترم مجلس شورای ملی، پیشنهاد میکنم تبصره ذیل بلاجه انتخابات اضافه شود:

تبصره - تعداد نمایندگان تهران هیجده نفر خواهد بود.

نایب رئیس - این وارد نیست پیشنهاد دیگری قرائت میشود.

(پیشنهاد آقای صاحب دیوانی - شرح زیر قرائت شد) ریاست مجلس شورای ملی پیشنهاد میکنم تبصره زیر بماده ۷ اضافه شود.

تبصره اعضاء اصلی و علی البدل انجمن نظارت هر حوزه قبل از شروع بکار باید با حضور فرماندار (یا بخشدار) و رئیس دادگاه و رئیس انجمن شهردار برابر کلام الله مجید شرح زیر را قرائت و قسم نامعرا اعضاء نمایند.

اینجانب که بست نظارت در امر انتخابات شهرستان فلان انتخاب شده ام و در ذیل این ورقه اعضاء میکنم خداوند را شهادت میطلبم و بر آن قسم میبندم که در صحت جریان انتخابات نهایت کوشش و سعی را نموده و در مقابل هیچگونه تهدید و ستمی از انجام وظیفه مقدس خود کوتاهی نکنم و در حفظ و استقامت آراه انتخابات کمال مواظبت و مجاهدت را کرده و اجازه هیچگونه تقلب یا حیل در اوراق آراه

یا کم و زیاد کردن و یا قرائت عوضی آنها را ندادند و یا در دفتر مربوطه اسامی عوضی غیر از آنچه در اوراق نوشته شده ثبت ننمایم و بالتسبیح تمام مسامی لازم را در حفظ حق قانون ملت ایران بکار ببرم .

نایب رئیس - آقای صاحب دیوانی .

صاحب دیوانی - بنده توضیح زیادی در اطراف پیشنهاد خود ندارم زیرا بعد از آنکه پیشنهاد همکار محترم آقای وکیل تصویب شد تقریباً منظور اصلی بنده را نسبت بماده هفتم عملی کرد ولی برای اینکه اعضاء انجمن ضمانت اجرائی داشته باشند حالاً که ما آنها را مختار قرار دادیم هیچگونه ضمانت اجرائی ندارند بنده این را بنام يك تبصره پیشنهاد کردم که اضافه بشود باین ماده یعنی آنها هم پس از آنکه انتخاب شدند بعضویت انجمن لا اقل این قسم نامه را امضاء کنند بالاخره مامسلما نینم و شما هم معتقد هستید که مامسلما نینم و بقسم اعتقاد داریم .

نایب رئیس - آقای مهدی ارباب .

مهدی ارباب - بنده معتمد آنچه تا بحال قسم خوردیم کافی است علاوه ابتدا باید ایمان ایجاد کرد بعد قسم هم لازم ندارد (صحیح است) و بهمین اختصار بنده مخالفت میکنم و استدعا میکنم پیشنهادشان را پس بگیرند .

بعضی از نمایندگان - رأی ، رأی .

صاحب دیوانی - پس نمیگیرم .

نایب رئیس - رأی میگیریم پیشنهاد آقای صاحب دیوانی آقایانیکه موافقت قیام کنند (عده کمی برخاستند) قابل توجه نشد . رأی میگیریم بماده هفتم با اصلاحاتی که اینجا بعمل آمد آقایان موافقتین قیام کنند (عده کمی برخاستند) تصویب نشد . ماده هشتم مطرح است .

(ماده هشتم بشرح زیر قرائت شد)

وزارت کشور مأمور اجرای این قانون است (نورالدین امامی - باصل ماده هفتم باید رأی گرفته شود) و کلیه مقررات قوانین سابق که مغایر این قانون است منقذ خواهد شد (صحیح است)

مشایخی - ماده های الحاقیه کی خوانده میشود .

نایب رئیس - مخالفی نیست .

اسلامی - بنده مخالفم .

نایب رئیس - بفرمائید .

اسلامی - البته بنده باماده هشتم مخالف

نیستم که وزارت کشور این قانون را اجرا بکند بنده خواستم از این موقعیت استفاده بکنم و يك توضیحی عرض بکنم در اطراف این ماده هشتم و همه آقایان هم در خارج در اطراف این موضوع ماده هشتم صحبت کردند و تکلیف آن موضوع روشن نشده است يك مطلب مهمی است آقایان توجه بفرمائید در آن قسمت که گفته شده است که فرماندار و رئیس دادگستری میبایستی انجمن را دعوت کنند آیا این شامل انجمن های فرعی هم میشود یا خیر ؟ این تکلیفش هنوز در این مجلس معلوم نشده است بنده باین توضیح آقای وزیر کشور قانع میشوم زیرا عرض کردم که در ماده يك متذکر است که فرماندار و رئیس دادگستری میبایستی انجمن را دعوت کنند آیا در انجمن های فرعی هم باید همین کار را کرد ؟ یا مطابق قانون سابق است این موضوع هنوز روشن

نشده است و چون آقایان در خارج موافق و مخالف

صحبت میکنند یعنی بعضی ها میگویند که انجمن های فرعی هم همینطور است و بعضیها میگویند اینطور نیست اینرا خواهش میکنم روشن بفرمائید .

وزیر مشاور (دکتر طاهری) - مثل سابق است

مخبر - عقیده من ماده اول روشن است انجمن اصلی را با آن تشریفات دعوت میکنند انجمن فرعی بر طبق مقررات قانون سابق با اصلاحاتی که شده دعوت میشود .

نایب رئیس - آقای ملک مدنی .

ملک مدنی - انجمن فرعی را انجمن مرکزی تعیین میکند یعنی بنو انجمن اصلی را فرماندار با نظر رئیس دادگستری و رئیس انجمن شهر دعوت میکند بعد که انجمن مرکزی تعیین شد انجمن های فرعی را انتخاب میکند این قاعده اش است آقای اسلامی .

نایب رئیس - رأی میگیریم بماده هشتم . آقایانیکه موافقت قیام کنند (اکثر برخاستند) تصویب شد مواد الحاقیه ای هست که قرائت میشود ، یکی مربوط است بپیشنهاد آقای سلطانی و موسوی و بهبهانی .

پیشنهاد آقایان سلطانی و موسوی و بهبهانی

(بشرح زیر قرائت شد)

در سنوات قبل از ۱۳۰۳ مرکز استان خوزستان شوشتر بود ولی از ۱۳۰۳ مرکز استان باهواز منتقل و شوشتر بخش کوچک تابع اهواز گردید لیکن هنوز اهواز یکصد هزار جمعیتی و مرکز استان در انتخابات مجلس شورای ملی تابع شوشتر میباشد بنا بر این پیشنهاد میکنیم از این تاریخ مرکز حوزه انتخابیه اهواز و شوشتر و توابع و راهمرمز اهواز خواهد بود

ابوالقاسم امینی - بنده مخالفم آنوقت هر کسی این پیشنهاد را میکند .

نایب رئیس - مطلب صحیح است ولی وارد نیست برای اینکه در قانون هست نمیشود تغییر داد .

بهبهانی - در قسمت انتخابات هم خوزستان

مثل سایر قسمتها مورد توجه شده است خوزستان بیش از يك میلیون نفر جمعیت دارد در صورتی که آقایان اطلاع دارند شهر اهواز بیش از یکصد هزار نفر جمعیت دارد و بخش تابع اهواز ده هزار نفر جمعیت دارد و شوشتر و اهواز و راهمرمز یک نفر نماینده دارد و در قانون انتخابات ۲۵ سال پیش بمناسبت اینکه چند سال پیش شوشتر مرکز ایالت خوزستان بوده مرکز انتخابات این سه شهر گردیده است که عبارت باشد از اهواز و شوشتر و راهمرمز و در موقع انتخابات استاندار خوزستان باید تابع دستور بخشدار شوشتر باشد ما پیشنهاد کردیم که این موضوع اصلاح بشود و مرکز انتخابات اهواز باشد .

اردلان - بنده مخالفم .

نایب رئیس ما نمیخواهیم رأی بگیریم .
فولادوند - پیشنهادی شبیه باین پیشنهاد آقای ارباب کرده اند قرائت میشود .

(پیشنهاد آقای مهدی ارباب بشرح زیر قرائت شد)
پیشنهاد میکنم ماده الحاقیه بقانون اصلاح قانون انتخابات اضافه شود .

انجمن مرکزی انتخابات بلوچستان از فهرج (ایران شهر) بزاهدان منتقل میگردد .

نایب رئیس - این توضیح لازم ندارد .

مهدی ارباب - این غیر از آن پیشنهاد است اجازه بفرمائید توضیح عرض کنم ، عرض میکنم فهرج سابق که ایران شهر فعلی باشد یکی از بخشهای بلوچستان است آن زمان زاهدان اصلاً وجود خارجی نداشت امروز زاهدان مرکز کل فرماندهی بلوچستان است با اضافه مرکز دادگاههای بلوچستان در ایران شهر دادگاه وجود ندارد شهربانی وجود ندارد و اشخاص باسواد هم وجود ندارد مخصوصاً با آن ماده ششم که تصویب شده است انشاء الله عاقبتش خوب باشد با سوادهای بلوچستان هم در زاهدان هستند و اینها نمیتوانند هشتاد فرسنگ بروند و در ایران شهر رأی بدهند بنا بر این بنده تقاضا دارم که انجمن مرکزی از ایران شهر بزاهدان منتقل شود زیرا حسن جریان انتخابات بلوچستان هم مستلزم این است که مرکز انتخابات بلوچستان در زاهدان باشد .

حاذقی - وارد نیست .

۱۰ - تقدیم لایحه قرارداد بازرگانی بین دولتمین ایران و فرانسه

نایب رئیس - پیشنهادات راجع بمواد الحاقیه چند نای دیگر باقی است . آقای اشرفی فرمایشی دارید .

اشرفی - (وزیر بازرگانی و یسه و هنر) از بعد از جنگ برای تنظیم امور بازرگانی دول معتقد بقراردادهای دو جانبه شدند دولت ایران هم متوجه این مطلب بود و برای عقد قرارداد بازرگانی خارجی با دولت ها وارد مذاکره شده است از جمله قرار دادهائی که ما موفق شدیم بامضاء برسائیم قرارداد بازرگانی ایران و فرانسه است که در تیر ماه جاری در پاریس بامضاء رسید این قرارداد را حالا برای تصویب تقدیم مجلس شورای ملی میکنم و دلیل فوریتش هم این است که این قرارداد باید بزودی بموقع اجرا گذارده شود چون از لحاظ سهم صادرات و هم از لحاظ سهم واردات کاملاً نفع کشور است این را استدعا میکنم که تصویب بفرمائید

نایب رئیس - بکمسیون مربوطه ارجاع میشود آقای وزیر خارجه تقاضا کرده اند (ممتد و مآوندی - اختصار نظامنامه دارم) (بعضی از نمایندگان - تکلیف قانون انتخابات را بمعین کنید) پیشنهادات زیاد است و وقت هم گذشته است بنا بر این اجازه بدهید آقای وزیر امور خارجه لوایحی دارند یکی راجع بعهده نامه دفع ملخ با پاکستان و یکی هم با دولت عراق است که در دستور جلسه آتی قرار بگیرد آقایان که موافقت دارند با این پیشنهاد قیام بفرمائید (اکثر برخاستند) تصویب شد (بعضی از نمایندگان - بعد از قانون انتخابات) جلسه را امروز ختم میکنیم جلسه آینده بروزشنبه ساعت هشت و نیم صبح موکول میشود .

(مجلس ده دقیقه بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - **رضاحکمت**